

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VYBRANÉ ASPEKTY A ZVLÁŠTNOSTI
PŘESTUPKOVÉHO ŘÍZENÍ SE ZAMĚŘENÍM
NA TERITORIÁLNÍ ÚZEMÍ MĚSTA BEROUN**

Autor práce: Michala Hofírková
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: Mgr. et Bc. Josef Kříha
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce, Mgr. et Bc. Josefu Kříhovi, za cenné rady, připomínky a konzultace, které mi poskytoval.

ABSTRAKT

HOFÍRKOVÁ, M. *Vybrané aspekty a zvláštnosti přestupkového řízení se zaměřením na teritoriální území Města Beroun : bakalářská práce.* České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013. 61 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. et Bc. Josef Kříha

Klíčová slova: mladistvý, osoby s trvalým pobytem na ohlašovně, přestupky.

Bakalářská práce v teoretické části shrnuje vývoj správního práva a nastiňuje prameny přestupkového práva. Vysvětluje základní pojmy a termíny spjaté s hmotněprávním základem přestupkového práva na základě odborné literatury a zákonů. V praktické části se práce zabývá pácháním přestupků mladistvými a osobami s trvalým pobytem na ohlašovně, kterých se s ohledem k jejich osobním, majetkovým či sociálním poměrům mohou dopouštět. Práce popisuje obě vybrané skupiny a také uvádí jednotlivé druhy přestupků, které převážně páchají. Dále práce konstatuje skutečnosti o doručování písemností příslušného úřadu osobám, které spáchaly přestupek. Tyto teoretické části práce jsou obohaceny o rozhovor s pracovníkem Městského úřadu Beroun. V neposlední řadě práce analyzuje statistické údaje zjištěné v přestupkovém řízení z území Města Beroun od roku 2009 do roku 2012, dále porovnává údaje o přestupcích mladistvých z území Města Beroun s celým Středočeským krajem. Závěr bakalářské práce je věnován možným návrhům a opatřením vzhledem k páchání přestupků a celkovému pohledu autorky.

ABSTRACT

HOFÍRKOVÁ, M. *Selected Aspects and Specificities of Penal Offence Proceeding with a Focus on the Territorial Area of the Town Beroun : Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2013. 61 p. Supervisor : Mgr. et Bc. Josef Kříha

Key words: juvenilie, persons with permanent residence in the registration office, offenses.

Bachelor thesis in the theoretical section summarizes the development of administrative law and outlines the sources of criminal law. It explains the basic concepts and terms associated with the basis of offense law set on the literature and laws. In the practical part the thesis deals with offenses committed by juveniles and persons with permanent residence in the registration office which with respect to their personal, property or social conditions may commit. This work describes both selected groups and lists the various types of offenses which were mainly committed. The thesis mentions the facts of document delivery by relevant office to persons who have committed an offense. These theoretical parts are enriched by an interview with a worker of the Municipality in Beroun. Finally, the thesis analyzes the statistical data collected in infringement proceedings of the Town of Beroun from 2009 to 2012, also compares data on juvenile offenses in the territory of the whole town Beroun and the Central Bohemian Region. The conclusion of the bachelor thesis is devoted to the possible proposals and measures due to committing offenses and the overall view of the author.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 PRAMENY PŘESTUPKOVÉHO PRÁVA	11
2.1 Historický vývoj správního práva trestního	11
2.2 Přehled pramenů přestupkového práva	12
3 HMOTNĚPRÁVNÍ ZÁKLAD PŘESTUPKOVÉHO PRÁVA	15
3.1 Pojem přestupku	15
3.2 Okolnosti vylučující protiprávnost	16
3.3 Znaký přestupku	19
3.4 Působnost zákona o přestupcích	21
3.5 Sankce a ochranná opatření	23
3.6 Zánik odpovědnosti za přestupek	26
4 VYBRANÉ ASPEKTY PŘESTUPKOVÉHO ŘÍZENÍ A JEJICH ZVLÁŠTNOSTI	28
4.1 Mladiství.....	28
4.1.1 Zvláštní ustanovení o mladistvých z hmotně právního hlediska	30
4.1.2 Zvláštní ustanovení o mladistvých z procesního hlediska	31
4.2 Osoby s trvalým pobytem na ohlašovně.....	34
4.2.1 Bezdomovci.....	34
4.2.2 Osoby zneužívající trvalého pobytu na ohlašovně.....	37
5 DORUČOVÁNÍ	39
5.1 Doručování fyzickým osobám.....	40
5.2 Rozhovor s Ing. Tomášem Koptíkem.....	42
6 ANALÝZA A ROZBOR KVANTITATIVNÍCH ÚDAJŮ A JEJICH VYHODNOCENÍ	44
6.1 Přestupky na území Města Beroun	44
6.2 Přestupky mladistvých na území Města Beroun a Středočeského kraje	46
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	51
SEZNAM PŘÍLOH	55
PŘÍLOHY	56

ÚVOD

Téma bakalářské práce „Vybrané aspekty a zvláštnosti přestupkového řízení se zaměřením na teritoriální území Města Beroun“ je vybráno z důvodu, že přestupek lze bezesporu označit za delikt, který je ve společnosti páchán a setkává se s ním snad každý z nás. Je to způsobeno tím, že mnohdy si občané ani neuvědomují, že to, jak se chovají, nebo to, co právě dělají, je přestupkem.

V současné době je právní úprava přestupků obsažena v účinném zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále „přestupkový zákon“), v němž je upravena část skutkových podstat přestupků, některé skutkové podstaty jsou obsaženy ve zvláštních zákonech. Podpůrným zákonem k zákonu o přestupcích je i zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve kterém je upraven především postup správních orgánů při správním řízení, respektive kde není upraven procesní postup ve zvláštních zákonech, kam patří i přestupkový zákon, nastupuje správní řád. Správní řád je tzv. „lex generalis“ k dalším zvláštním zákonům.

Zákon o přestupcích a jiné zvláštní (speciální) zákony ochraňují společnost před jednáním, které porušují nebo ohrožují její zájmy. Odpovědnost za přestupky, tedy i ochrana veřejného pořádku, občanského soužití i ochrana majetku patří mezi jedny z nejdůležitějších ochranných institutů plnění úkolů státní správy a také územní samosprávy.

Jedná se o problematiku značně rozsáhlou a v bakalářské práci se přiblíží vybrané aspekty přestupkového řízení, kterými jsou mladiství a osoby s trvalým pobytem na ohlašovně, a jejich zvláštnosti a příčiny.

Mladiství pachatele jsou jednou skupinou, na které je práce zájmově zaměřena v užším vymezení, protože je obecně známo, že delikvence a kriminalita týkající se mladistvých se koncentruje zejména ve větších městech. Práce je zaměřena na přestupky mladistvých, jelikož je medializována převážně jen kriminalita mladistvých. Ovšem páchání přestupků může předcházet páchání přečinů a trestných činů.

Osoby s trvalým pobytem na ohlašovně jsou druhým z vybraných aspektů, na které je práce v užším pojetí zaměřena a můžeme je rozdělit do dvou skupin. První

jsou sociálně ohrožené skupiny obyvatel. Druhou skupinou jsou osoby, které trvalého pobytu na ohlašovně pouze zneužívají.

V právních úpravách doručování úředních písemností nastaly změny od 1. července 2009, na jejichž základě by institut doručování měl být efektivnější a spolehlivější. Změny podstatně změnilly postavení odesílatele (soudu, správního orgánu aj.) i příjemce. Pravidla jsou pomocí nové legislativy nastavena pro stát mnohem lépe než dříve.

1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce bude podat ucelený pohled na problematiku vybraných zvláštností přestupkového řízení se zaměřením na teritoriální území Města Beroun. Bakalářská práce poskytne rámcový vhled, týkající se zvláštností v přestupkovém řízení se zaměřením na problematiku osob s trvalým pobytem na ohlašovně a mladistvých. Dále bakalářská práce zjistí rozdílnosti doručování.

V bakalářské práci bude provedena analýza vybraných aspektů a zvláštností narůstajících přestupků v rámci problematiky osob s trvalým pobytem na MěÚ Beroun a mladistvých. Bakalářská práce bude analyzovat, statistické údaje zjišťovány vývojem v přestupkovém řízení v časovém období od roku 2009 do roku 2011 v regionu Beroun. V bakalářské práci bude proveden tzv. polořízený rozhovor s pracovníkem správního odboru MěÚ Beroun zabývajícím se problematikou přestupkového řízení. Polořízený rozhovor neboli polostandardizovaný rozhovor je kombinace řízeného a neřízeného rozhovoru. Polořízený rozhovor tudíž znamená, že některé otázky či okruhy otázek jsou předem připraveny, jiné otázky jsou vymyšleny během rozhovoru. V rozhovoru budou zjišťovány rozdílnosti doručování úředních písemností osobám s trvalým pobytem na ohlašovně. Především osob zneužívajících možnost zřízení trvalého pobytu na ohlašovně. Názory a představy dotazovaného pracovníka budou lépe vyjádřené ve volnějším rozhovoru než ve standardizovaném rozhovoru.

První kapitola stručně a výstižně charakterizuje cíle a metodiku bakalářské práce.

Druhá kapitola se zabývá prameny přestupkového práva, tudíž i částečně historickým vývojem.

Ve třetí kapitole bakalářské práce je popsán hmotněprávní základ přestupkového práva. V této kapitole je zmíněno, co je přestupek, okolnosti vylučující protiprávnost. Dále jsou tu uvedeny formální znaky přestupku, jak obecné, tak i typové znaky. Následně také působnost zákona o přestupcích a zánik odpovědnosti za přestupek. V závěru této kapitoly pojednáváme o sankcích a opatřeních.

Ve čtvrté kapitole jsou podrobněji popsány vybrané aspekty přestupkového řízení a jejich příčiny (mladiství a osoby s trvalým pobytem na ohlašovně). Bakalářská práce se zabývá mladistvými pachateli a osobami s trvalým pobytem na ohlašovně,

zejména skupinami zneužívajícími možnosti zřízení trvalého pobytu na ohlašovně, ale i sociálně ohroženými skupinami obyvatel.

V páté kapitole bakalářské práce je rozebíráno doručování. Zejména se poukazuje na problematiku doručování úředních písemností osobám, které zneužívají možnost zřízení trvalého pobytu na ohlašovně, ale také zde bude popsáno doručování obecně. Pátá kapitola je obohacena i o informace získané pomocí polořízeného rozhovoru s pracovníkem správního odboru MěÚ Beroun, který k dané problematice sdělil své názory a cenné zkušenosti z praxe. Doručování písemností je upraveno v úplném znění zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o poštovních službách“), spolu se správním řádem v ustanovení § 19 a následujících. Zákon o přestupcích § 80 obsahuje specifickou úpravu doručování rozhodnutí o přestupku.

V šesté kapitole je provedena analýza a rozbor kvantitativních údajů a jejich vyhodnocení.

Bakalářská práce je zpracována zejména ze zákona o přestupcích a správního řádu. Dále také z právních předpisů, odborných publikací a odborných internetových serverů.

Výchozí hypotézy můžeme formulovat takto: Hypotéza 1: Páchání přestupků mladistvými v posledních letech roste. Hypotéza 2: Páchání přestupků osobami s trvalým pobytem na ohlašovně v posledních letech roste. Hypotéza 3: Doručování písemností se od roku 2009 zlepšilo.

2 PRAMENY PŘESTUPKOVÉHO PRÁVA

2.1 Historický vývoj správního práva trestního

Cílem bakalářské práce není podrobný rozbor historického vývoje správního práva trestního, nicméně je na místě poukázat na skutečnost, že má v naší zemi dlouhou historii.

Základy správního trestání a pojem správní delikty se na našem území vyskytly již v druhé polovině 18. století, tj. v období tzv. policejního státu. Už v roce 1787 v josefinském Všeobecném trestním zákoníku o zločinech a trestech na ně byl definován pojem správní delikt. Během vývoje policejní přestupky a jejich stíhání byly svěřeny tzv. politické (státní) vrchnosti. V podstatě stejnou úpravu pak převzal i trestní zákon z roku 1852 (zákon č. 117/1852 Sb., trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích). Po roce 1873 bylo stanoveno trestním řádem, že všechny přestupky obsažené v trestním zákoně a i tresty za ně budou spadat do působnosti soudů. V následujících letech docházelo k dalšímu zpřesňování některých institutů, kterými jsou např. požadavky na kvalifikovanost úředníků, sankcí i opravných prostředků, výkon opatření a nálezů úřadů jak politických, tak i policejních úřadů.¹

Z předešlého odstavce vyplývá, že úprava správních přestupků i trestné právo bylo dosti nejednoznačné a lze říci, že zde bylo obyčejové právo procesní, které bylo potvrzované judikaturou Nejvyššího správního soudu.²

Po rozpadu Rakouska-Uherska a vzniku Československé republiky byl prvním zákonem československého státu zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého (dále jen „recepční zákon“). Stávající právní řád byl v platnosti převzat tzv. recepční smlouvou. Krok za krokem byly přijímány různé předpisy spolu s předpisy správního práva trestního, které se brzy upravovaly a rozšiřovaly novou úpravou. Mezi důležité předpisy patřily ty, kterými vzniklá republika reagovala na obtížné či nelehké poválečné poměry, ale i ty, jimiž byly prováděny reformní zásahy v sociální a majetkové oblasti. Ustanovení § 95 Ústavy z roku 1920 se stalo ústavním základem správního práva trestního, kde byla vymezena pravomoc soudů.³

¹ MATES, P. a kol., *Základy správního práva trestního*. Praha, 2010, s. 3.

² MATES, P. a kol., *Základy správního práva trestního*. Praha, 2010, s. 4.

³ MATES, P. a kol., *Základy správního práva trestního*. Praha, 2010, s. 5.

Až po únorovém převratu v roce 1948 přišlo nové vymezení pravomocí v oblasti správního trestání a tím byla zahájena éra totalitního státu. Také začalo postupné zavádění totalitního politického systému a nová moc se pustila do celkové přestavby právního řádu. Jedním z nástrojů této „změny“ byla tzv. právní dvouletka, kvůli které následně byly přijaty dva významné zákony, které upravovaly trestní řízení správní v duchu budování socialismu. Byl to zákon č. 88/1950 Sb., trestní zákon správní, který vycházel z trestního zákona soudního. A druhý byl zákon č. 89/1950 Sb., trestní řád správní, který se také držel vzoru trestního řádu soudního. I z jejich názvů vyplývá, že první zákon upravoval hmotněprávní stránku a druhý zákon upravoval procesněprávní stránku přestupků a správních deliktů. Trestní zákon správní se dělil na dvě části a to na část obecnou (zde vymezil např. pojem pachatel, druhy a formy zavinění, atd.) a část zvláštní (kde byly často neurčitě definovány skutkové podstaty přestupků).⁴

Poté byl v roce 1961 přijat další zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, který obsahoval mnohem mírnější sankce než v obou předchozích zmíněných zákonech z roku 1950. Zákon č. 60/1961 Sb. byl sice mnohokrát novelizován, ale platil až do roku 1990, kdy byl obměněn zákonem ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, který je účinný i v dnešní době ve znění pozdějších předpisů.⁵

2.2 Přehled pramenů přestupkového práva

Pokud hledáme prameny práva jakéhokoliv právního odvětví, měli bychom vždy začít od ústavněprávních norem. Nejzákladnějšími jsou Ústava ČR (ústavní zákon č. 1/1993 Sb.) a Listina základních práv a svobod (LZPS - zákon č. 2/1993 Sb.). Sice obsažená úprava přestupkového práva v nich je velmi stručná a strohá, ale i tak jsou to normy, které mají nejvyšší právní sílu. Zřejmě nejvýznamnějším ustanovením ústavního pořádku, který se přímo týká řízení o přestupcích, tak zůstává čl. 36 odst. 1 LZPS, ve kterém se praví, že „*každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu*“⁶.

⁴ MATES, P. a kol., *Základy správního práva trestního*. Praha, 2010, s. 9.

⁵ MATES, P. a kol., *Základy správního práva trestního*. Praha, 2010, s. 10.

⁶ ČESKO. Usnesení č. 2 předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993. částka 1, s. 22.

Jak vyplývá z předchozí podkapitoly, hmotněprávní uzákonění přestupkového práva probíhala do dnešní doby velmi nesystematicky. Jednotlivé skutkové podstaty přestupků jsou stále rozesety ve velkém množství zvláštních (speciálních) zákonů, a proto by bylo velice zdlouhavé a zbytečné zde uvádět naprosto všechny zákony, v nichž jsou jednotlivé skutkové podstaty přestupků obsaženy. Pro zajímavost budou uvedeny předpisy, se kterými se lze v životě běžně setkat, a některé předpisy užívané při zpracování této práce:⁷

- Zákon o přestupcích (zák. ČNR č. 200/1990 Sb. ve znění pozdějších předpisů). Zákon o přestupcích byl mnohokrát novelizován. Přestupkový zákon je základní pramen a je částečnou kodifikací přestupků.
- Zvláštní zákony vymezující skutkové podstaty přestupků a sankce za ně a řídí se principem speciality:
 - zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů,
 - zákon ČNR č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů,
 - zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů,
 - zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů,
 - zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
 - zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů,
 - zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů,
 - zákon ČNR č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, aj.;
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších změn provedených zákonem č. 413/2005 Sb., zákonem č. 384/2008 Sb., zákonem č. 7/2009 Sb., zákonem č. 227/2009 Sb. a zákonem č. 167/2012 Sb. Správní řád se řídí principem subsidiarity.
- Vyhláška č. 231/1996 Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů řízení o přestupcích ve znění vyhl. č. 340/2003 Sb.

⁷ ČERVENÝ, Z. *Přestupkové právo*. Praha, 2003, s. 4-5.

Uvedené zákony chrání společnost před porušováním nebo ohrožováním pomocí přestupků jejich zájmů, zejména pořádek ve státní správě a v územní samosprávě, veřejný pořádek a občanské soužití.⁸ V současné době je připravován nový zákon, který by měl uceleněji řešit problematiku přestupků.

⁸ HEJDA, J., PŘIBYL, K. *Správní právo*. České Budějovice, 2011, s. 102.

3 HMOTNĚPRÁVNÍ ZÁKLAD PŘESTUPKOVÉHO PRÁVA

3.1 Pojem přestupku

Přestupek je jeden z druhů tzv. správních deliktů i přesto, že je jediný definován a to v ustanovení § 2 odst. 1 přestupkového zákona. Tudíž jsou přestupky součástí systému veřejnoprávních deliktů.

Jestliže chceme potvrdit, že byl spáchán přestupek, je potřebné, aby jednání naplnilo současně znaky přestupku (jak formální znaky, tak i materiální znak), které vymezuje pojem přestupku. „*K odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.*“⁹

Pojem přestupku lze vymezit jak pozitivně, tak i negativně.

Pozitivní vymezení přestupku: „*Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně.*“¹⁰ Přestupkem je tudíž protiprávní jednání a jeho znaky jsou stanoveny zákonem.

Negativní vymezení přestupku: „*nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.*“¹¹ Nemusí se jednat jen o přestupek směřující proti porušení zájmu společnosti, ale zájem společnosti může být porušen i jiným správním deliktem či trestným činem. Jde tedy o zamezení dvojího potrestání za jeden a ten samý čin. „*Přestupky mají ve vztahu k jiným správním deliktům subsidiární postavení.*“¹²

„*Z definice přestupku a z dalších ustanovení obecné části přestupkového zákona se dovozují tyto obecné znaky přestupku: je jím jednání*

- *zaviněné*
- *porušující nebo ohrožující zájem společnosti*
- *za přestupek výslovně označené zákonem*
- *odpovědné osoby*

⁹ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 810. (§ 3)

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 810. (§ 2)

¹¹ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 810. (§ 2 odst. 1)

¹² HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z. *Správní právo hmotné : obecná část*. Praha, 2010, s. 170.

- *trestné (sankcionované)*
- *kteřé není jiným správním deliktem nebo trestným činem.*¹³

Zavinění je znakem přestupku a bez něj nelze fyzické osobě dokázat přestupek. Zavinění je spojováno s jednáním, které je vnějším projevem vůle člověka. Jednání má dvě formy a to konání (tzv. aktivní forma jednání) a opomenutí (tzv. pasivní formy jednání). Také se ještě jednání rozlišuje na poruchové či ohrožovací. Při jednání poruchovém jde o tzv. způsobení škodlivého následku a při jednání ohrožovacím ke vzniku škodlivého následku nedošlo.¹⁴

Protiprávní jednání neboli nedovolené jednání je jednání, které je v rozporu s právem, které porušilo nebo nesplnilo povinnost stanovenou zákonem.

V § 2 odst. 2 přestupkového zákona jsou pak uvedeny podmínky, za nichž jednání není přestupkem, popřípadě stanovuje dvě okolnosti vylučující protiprávnost (jednání v nutné obraně a jednání v krajní nouzi). Tyto pojmy práce více přiblíží v následující podkapitole.

Přestupek je považován za delikt s nejnižší mírou společenské nebezpečnosti, respektive přestupek je protiprávní jednání, které není příliš závažné a nevznikla jím velká škoda.

Rozdíl mezi přestupkem a jiným správním deliktem spočívá mezi odlišnostmi souhrnu tzv. zákonných (obecných) znaků. Tzv. jiný správní delikt je obdobou přestupku v případě, že delikventem je právnická osoba.

Základním rozdílem mezi přestupkem a trestným činem je míra společenské nebezpečnosti. U trestného činu je tato míra samozřejmě mnohem vyšší.

3.2 Okolnosti vylučující protiprávnost

Okolnosti vylučující protiprávnost jsou obsaženy v zákoně o přestupcích č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Okolnosti vylučující protiprávnost jsou zde kvůli případům, kdy není možno odvrátit útok nebo nebezpečí ohrožení právem chráněnému zájmu. Zákon tyto jednání povoluje a nebudou přestupkem z důvodu nedostatku materiálních znaků. Mezi okolnosti vylučující protiprávnost, které zákon výslovně upravuje, patří tři jednání: nutná obrana, krajní nouze a jednání na příkaz.

¹³ ČERVENÝ, Z. *Přestupkové právo*. Praha, 2003. s. 10.

¹⁴ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 4. 2002*, 2. vyd. Praha, 2002. s. 24-25.

„Jednání v nutné obraně a jednání v krajní nouzi není přestupkem pro nedostatek jeho materiálního znaku, a protože takové jednání zákon dovoluje, jsou nutná obrana a krajní nouze zároveň okolnostmi, které vylučují jeho protiprávnost.“¹⁵

Stejně tak jednání na příkaz postrádá materiální znak přestupku, a tudíž je vyloučena protiprávnost jednání osoby jednající na příkaz. Jak k nutné obraně, tak i ke krajní nouzi je oprávněn jednat kdokoli, tudíž nemusí jednat jen ten, kdo je přímo napaden nebo koho se nebezpečí přímo týká, ale může v obou případech jednat každý.

• **Nutná obrana** – je takové jednání, jímž někdo odvrací „*přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem*“¹⁶ (např. na majetek, život, zdraví, čest apod.). Přiměřenost není přímo stanovena, ale jde o poměr mezi jednáním v nutné obraně a útokem. Pro nutnou obranu je předepsána přiměřenost, která se posuzuje z hlediska významu ohroženého zájmu, způsobu útoku a výše případné způsobené škody. Útok nemusí začít, stačí, když je vysoká pravděpodobnost, že nastane. Ovšem není přípustná nutná obrana v okamžiku skončení útoku.

• **Krajní nouze** – je jednání, jímž někdo odvrací „*nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněného zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek, než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možné v dané situaci odvrátit jinak.*“¹⁷ Lze říci, že jde o jakési upřednostnění jednoho ze zájmů chráněných zákonem na úkor druhého. Nebezpečí musí být skutečné a hrozit bezprostředně. Následek by měl být méně závažný, nikoli více. Posuzují se i možnosti nebezpečí odvrátit a to dle nastalé situace a s ohledem na možnosti jednajícího.

• **Jednání na příkaz** – je okolnost vylučující protiprávnost, která v přestupkovém zákoně souvisí jen s porušením povinností uložených právnické osobě. Tudíž jde-li o jednání na příkaz, tak za přestupek odpovídá ten, kdo jednání přikázal, nikoli ten, kdo jednal, nebo jednat měl.¹⁸ Jednání na příkaz lépe vyjádříme jako jednání z rozkazu nadřízeného pracovníka apod.

Dalšími okolnostmi vylučujícími protiprávnost jsou: svolení poškozeného, přípustné riziko, oprávněné použití zbraně. Tyto okolnosti jsou upraveny v trestním

¹⁵ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo : Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 10. aktualiz. vyd. Praha, 2003, s. 18.

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 810. (§ 2 odst. 2 písm. a))

¹⁷ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 810. (§ 2 odst. 2 písm. b))

¹⁸ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 810. (§ 6)

zákoníku. Dále se mezi tyto okolnosti řadí i výkon práv a povinností apod. Přestupkový zákon tato jednání přímo neupravuje, a proto je třeba vycházet z dalších zákonů a právních předpisů a také je využít i ve správním trestání a nejen v trestním.

- **Svolení poškozeného** – trestní zákoník stanovuje, že trestný čin nespáchá osoba, která jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy jsou dotčeny a o kterých je oprávněna rozhodovat. Z toho vyplývá, že svolení může být dáno pouze ke konkrétnímu zájmu jednotlivce. Podmínkou rovněž je, aby svolení bylo uděleno předem nebo současně s jednáním osoby páchající čin jinak trestný, a to dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně. Výjimkou z toho je souhlas k lékařskému zákroku, který se však nevztahuje na ublížení na zdraví nebo usmrcení.¹⁹

- **Přípustné riziko** – trestní zákoník stanovuje, že „*trestný čin nespáchá, kdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce společensky prospěšnou činnost, kterou ohrozí nebo poruší zájem chráněný trestním zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.*“²⁰ Negativně je vymezeno, že „*nejde o přípustné riziko, jestliže taková činnost ohrozí život nebo zdraví člověka, aniž by jím byl dán k ní v souladu s jiným právním předpisem souhlas, nebo výsledek, k němuž směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika, anebo provádění této činnosti zřejmě odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu, zásadám lidskosti nebo se přičí dobrým mravům.*“²¹ Tato okolnost vylučující protiprávnost je stanovena především pro výkon určitých lidských činností (např. lékařství, výzkum a vývoj atd.), které slouží ku prospěchu celému lidstvu a jejíž přínos přesahuje rizika, která s jejich výkonem souvisí.

- **Oprávněné použití zbraně** – trestní zákoník stanoví, že trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem.²²

- **Výkon práv a povinností** – který je řádný, nemůže být nebezpečným činem pro společnost.

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 358-359. (§ 30)

²⁰ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 359. (§ 31 odst. 1)

²¹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 359. (§ 31 odst. 2)

²² ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 359. (§ 32)

V případě, jestliže jsou okolnosti vylučující protiprávnost, tak ke spáchání jednání vůbec nedojde i přesto, že má znaky a charakter přestupku.

3.3 Znaky přestupku

Formální znaky přestupku

a) Obecné znaky

Obecnými formálními znaky přestupku se rozumí věk a přičetnost. Tyto pojmy jsou obsaženy v § 5 přest. zákona. Obecné znaky přestupku jsou společné pro všechny přestupky.

- **Věk** – „*Za přestupek není odpovědný, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku.*“²³
- **Přičetnost** – „*Za přestupek není odpovědný, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat, že jde o porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem, nebo nemohl ovládat své jednání. Odpovědnosti se však nezabývá ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, požitím alkoholu nebo užitím jiné návykové látky.*“²⁴ Přičetnost se předpokládá, pokud není prokázán opak. Přičetnost se posuzuje na základě lékařského vyjádření, eventuálně na základě znaleckého posudku.

b) Typové znaky (tzv. znaky skutkové podstaty)

Typové znaky vymezují jednotlivé druhy přestupků a přitom přestupky od sebe odlišují. Typové znaky přestupku popisují konkrétní přestupek. Souhrn těchto znaků, kterými se od sebe odlišují různé druhy přestupků, se nazývá skutková podstata. Znaky skutkové podstaty nejsou vždy výslovně vyjádřeny v právní normě. K prokázání viny spáchání přestupku je potřebné naplnění jeho skutkové podstaty. Vinu spáchání přestupku nelze konstatovat bez naplnění jeho skutkové podstaty.

- **Objekt** – Objekt chápeme jako zájmy společnosti, které jsou chráněny zákonem a jsou přestupkem porušovány či ohrožovány neboli proti nim směřuje protiprávní jednání pachatele. Objekt můžeme rozlišit podle stupně obecnosti na obecný, druhový a individuální objekt.

²³ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 810. (§ 5 odst. 1)

²⁴ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 810. (§ 5 odst. 2)

- **Objektivní stránka** – Objektivní stránky skutkové podstaty přestupku jsou většinou obligatorní znaky, kterými jsou jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem. Ovšem někdy skutkové podstaty stanoví i další objektivní znaky, kterými jsou místo a čas jednání a předmět útoku, jsou to tzv. fakultativní znaky.
- **Subjekt** – Subjektem je osoba, která naplnila všechny znaky přestupku neboli pachatel přestupku. Subjektem může být pouze fyzická osoba, jak stanoví § 6 přestupkového zákona.
- **Subjektivní stránka** – Subjektivní stránka je obligatorním znakem, tj. zaviněním. Zaviněním je tzv. vnitřní psychický stav pachatele ke skutečnostem, které tvoří přestupek. Zavinění má dvě základní formy, kterými jsou úmysl (přímý a nepřímý) a nedbalost (vědomá a nevědomá). Zavinění se musí pachateli přestupku prokázat, jestliže se neprokáže, pak nejde o přestupek.²⁵

Zavinění úmyslné:

Úmysl přímý je „*tehdy, jestliže občan chtěl (měl cíl) porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem nebo zájmy chráněné jinými předpisy.*“²⁶

Úmysl nepřímý je tehdy, jestliže „*věděl, že svým jednáním může chráněné zájmy porušit nebo ohrozit a pro případ, že je ohrozí či poruší, byl s tím srozuměn.*“²⁷

Zavinění z nedbalosti:

Nedbalost vědomá je „*tehdy, jestliže pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem nebo zájmy chráněné jinými předpisy, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí.*“²⁸

Nedbalost nevědomá je tehdy jestliže pachatel „*nevěděl, že svým jednáním může způsobit ohrožení nebo porušení zájmů chráněných zákonem nebo jiným právním předpisem, ačkoliv s přihlédnutím k okolnostem a osobním poměrům o tom mohl a měl vědět.*“²⁹

²⁵ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 4. 2002*, 2. vyd. Praha, 2002. s. 27.

²⁶ ČERNÝ, J. *Přestupkové řízení : příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 5. aktualiz a dopl. vyd. podle stavu k 1. 3. 2001. Praha, 2001, s. 17.

²⁷ ČERNÝ, J. *Přestupkové řízení : příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 5. aktualiz a dopl. vyd. podle stavu k 1. 3. 2001. Praha, 2001, s. 17.

²⁸ ČERNÝ, J. *Přestupkové řízení : příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 5. aktualiz a dopl. vyd. podle stavu k 1. 3. 2001. Praha, 2001, s. 17.

²⁹ ČERNÝ, J. *Přestupkové řízení : příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 5. aktualiz a dopl. vyd. podle stavu k 1. 3. 2001. Praha, 2001, s. 17.

Materiální znak přestupku

Materiální znak vyjadřuje zákon o přestupcích jako jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti, neboli je to tzv. společenská škodlivost.³⁰ Ta není v žádném zákoně definovaná a její určení záleží na vyhodnocení všech daných okolností každého určitého případu.

3.4 Působnost zákona o přestupcích

Působnost zákona o přestupcích je vymezena okruhem společenských vztahů, kterých se zákon o přestupcích dotýká a v nichž se zákon uplatňuje. Pro zákony upravující řízení o přestupcích je významná doba a místo spáchání přestupku. Dále osoba, která přestupek spáchala, a také okruh společenských zájmů, proti nimž protiprávní jednání směřuje. Podle tohoto můžeme rozlišovat působnost časovou, územní (místní, prostorovou) a osobní (personální).

Časová působnost

Odpovědnost za přestupek se posuzuje podle zákona účinného v době spáchání přestupku, tedy v době, kdy byl dokonán. Platí zde zákaz působení pozdějšího zákona (zákon retroaktivity), který spočívá v právní jistotě. Podle pozdějšího zákona se posuzuje jen v případě, že je to pro pachatele příznivější. Pachateli lze uložit pouze takový druh sankce podle zákona, který dovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se o uložení rozhoduje. O ochranném opatření se rozhodne podle zákona účinného v době, kdy se o ochranném opatření rozhoduje.³¹

Časová působnost je upravena v ustanovení § 7 přestupkového zákona a nevztahuje se pouze na přestupkový zákon, ale i na další zákony, které přestupky upravují.

Územní působnost

Působnost zákona o přestupcích se vztahuje pouze na přestupky, které byly spáchány na území České republiky, bez ohledu na to, jestli je spáchal občan ČR či cizinec. Dále stejně projednáváme přestupky vyjmenované v § 49 odst. 1 písm. b) a c) a přestupek proti majetku podle § 50, spáchané v cizině občanem ČR nebo

³⁰ ČERVENÝ, Z. *Přestupkové právo*. Praha, 2003, s. 16.

³¹ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha, 2011. s. 38-39.

cizincem, který má v ČR trvalý pobyt, pokud toto jednání již nebylo projednáno v cizině.³²

Územní působnost je upravena v ustanovení § 8 přestupkového zákona.

Osobní působnost

„Zásadně platí, že pachatelem přestupku může být každá fyzická osoba, tj. občan České republiky, cizinec, uprchlík i osoba bez státní příslušnosti.“³³ Z toho vyplývá, že přestupkový zákon se tedy vztahuje na všechny osoby.

Výjimkou se ovšem stávají osoby, na které se vztahuje exempce neboli vynětí z pravomoci nebo účinnosti zákona. Rozlišujeme exempci hmotněprávní (beztrestnost), která se týká osob, které nemají způsobilost k právním úkonům. Dále rozlišujeme exempci procesněprávní (nestihatelnost), která se týká osob požívajících výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodního práva.³⁴

Úplná exempce se týká prezidenta republiky, soudců Ústavního soudu, diplomatických zástupců a členů jejich rodin a také konzulárních zástupců a zaměstnanců.³⁵

Částečná exempce se týká poslanců a senátorů, protože mají právo volby mezi správním orgánem nebo mandátovým a imunitním výborem, který přestupek projedná (§ 9 odst. 3). Rovněž jsou na tom soudci, které projednává správní orgán. Částečná exempce se týká také osob, které podléhají vojenské kázeňské pravomoci, příslušníků bezpečnostních sborů a osob během výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence, a tyto jednání mající znaky přestupku se projednávají podle zvláštních předpisů jako disciplinární delikt.³⁶

Osobní působnost je upravena v ustanovení § 9 a § 10 přestupkového zákona.

³² JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha, 2011. s. 44.

³³ MATES, P. a kol., *Základy správního práva trestního*. Praha, 2010. s. 74.

³⁴ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha, 2011. s. 48.

³⁵ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha, 2011. s. 49.

³⁶ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 811. (§ 10 odst. 1 přest. zák.)

3.5 Sankce a ochranná opatření

Sankce

Sankce jsou tresty za protiprávní jednání, neboli jsou právním následkem přestupku. „Při vyměřování sankcí se uplatňují zásady zákonnosti, spravedlnosti, individualizace a přiměřenosti.“³⁷ Sankce jsou ukládány správním úřadem, což je orgán zřízený státem. Uložením sankce vzniká povinnost pachateli. Tato povinnost znamená pro pachatele újmu, která může být majtková, morální nebo spočívající v omezení práva. Účelem sankce je ochrana společnosti před protiprávním jednáním, v tomto případě před přestupky a jejich pachateli.

Trest má čtyři základní funkce: ochrannou (zajištění ochrany společnosti), preventivní (odrazení či odstrašení dalších pachatelů od páchaní přestupků), sankční (uložení spravedlivé odplaty za spáchaný trestně správní delikt) a výchovnou (převýchova pachatele).

Při určení druhu a výměry se přihlédne k: závažnosti přestupku, způsobu spáchání, následkům, okolnostem spáchání, míře zavinění, pohnutkám a osobě pachatele. Pokud se jedná o více přestupků, sankce se ukládá dle přestupku nejprísněji postižitelného.³⁸

„Za přestupek lze uložit tyto sankce:

- a) *napomenutí,*
- b) *pokuta,*
- c) *zákaz činnosti,*
- d) *propadnutí věci,*³⁹
- e) *„zákaz pobytu.“*⁴⁰

• **Napomenutí** – je nejmírnější sankcí, která je určena k postihu méně závažných přestupků. Tato sankce je víceméně morální povahy a lze ji uložit jak v řádném, tak i v příkazním řízení. Nelze ji však uložit v blokovém řízení, protože zde lze uložit pouze pokutu nebo přestupek vyřídit domluvou, kterou lze považovat spíše za výstrahu.

³⁷ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo : Obecná část*. 6. vyd. Praha, 2006. s. 430.

³⁸ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 811. (§ 12)

³⁹ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 811. (§ 11 odst. 1)

⁴⁰ ČESKO. Zákon č. 494 ze dne 5. června 2012, kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 186, s. 6546.

• **Pokuta** – je nejtypičtější a nejčastější sankce za přestupky. Pokuta má na pachatele přestupku zejména majetkový dopad. Přestupkový zákon určuje pokuty relativně, nikoliv absolutně, neboli stanoví jen jejich maximální hranici.

Pokutu za přestupek lze uložit ve výši do 1 000 Kč, nestanoví-li zvláštní část přestupkového zákona nebo jiný zákon pokutu vyšší. V blokovém řízení lze uložit pokutu také do výše 1000 Kč, pokud tento zákon nebo jiný zákon nepřipouští uložit v takovém řízení pokutu vyšší. V příkazním řízení je možno uložit pokutu do výše 4.000,- Kč.⁴¹

• **Zákaz činnosti** – je sankcí omezující povahy, která má především zabránit pachateli v případném opakování páčání přestupků. Může být uložena pouze za přestupky, u kterých je to zákonem stanoveno, nejdéle na dva roky a zákazem lze postihnout pouze činnost vykonávanou pachatelem v pracovním nebo obdobném poměru.⁴² Zákaz činnosti je možný kombinovat s jiným druhem sankce nebo může být uložen samostatně. Nejčastěji bývá uložen v kombinaci s pokutou.

• **Propadnutí věci** – je majetkovou sankcí, kterou lze uložit samostatně nebo s jinou sankcí, nejčastěji je však ukládána s pokutou. Propadnutí věci lze uložit, jestliže věc náleží pachateli, který ji ke spáchání přestupku použil nebo jí přestupkem získal. Uložení tohoto druhu sankce je vyloučeno v případech, kdy je hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku.⁴³

• **Zákaz pobytu** – je sankcí omezující povahy a „*spočívá v tom, že se pachatel nesmí po dobu trvání zákazu pobytu zdržovat na území obce nebo její části, v níž se opakovaně dopustil přestupku ve smyslu odstavce 1, vymezené v rozhodnutí správního orgánu, který zákaz pobytu uložil.*“⁴⁴ Zákaz pobytu může být uložen nejdéle na dobu tří měsíců a jen za předpokladů, které jsou stanoveny v § 15a odst. 1 písm. a) až c). Po jednom a půl měsíci lze na žádost od zákazu pobytu upustit. Tento druh sankce je

⁴¹ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha, 2011. s. 73.

⁴² ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 812. (§ 14 odst. 1)

⁴³ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 812. (§ 15)

⁴⁴ ČESKO. Zákon č. 494 ze dne 5. června 2012, kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 186, s. 6546.

nezbytný k zajištění veřejného pořádku v obci. Pachatel nesmí být v dané obci hlášen k trvalému pobytu.⁴⁵

„Sankci lze uložit samostatně nebo s jinou sankcí; napomenutí nelze uložit spolu s pokutou. Od uložení sankce lze v rozhodnutí o přestupku upustit, jestliže k nápravě pachatele postačí samotné projednání přestupku.“⁴⁶

Ochranná opatření

V řízení o přestupcích lze uplatnit vedle sankcí i ochranná opatření, které lze vymezit jako preventivní působení společnosti na pachatele přestupku. Pomocí ochranných opatření můžeme zamezit či přinejmenším dostatečně snížit riziko vedoucí k pokračování nebo opakování v ohrožování nebo porušování všech zájmů společnosti. Způsobená újma je zde jen vedlejším účinkem, tudíž není záměrně vyvolaná.

„Ochrannými opatřeními jsou:

- a) omezující opatření,*
- b) zabránění věci.“⁴⁷*

• **Omezující opatření** – *„spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa a místnosti, v nichž se podávají alkoholické nápoje nebo se konají veřejné tělovýchovné, sportovní nebo kulturní podniky.“⁴⁸* Toto ochranné opatření lze uložit jen u taxativně určených skutkových podstat přestupků. Uložení omezujícího opatření není povinností, je pouze možností a nejdéle však na dobu jednoho roku. Je zde nutná přiměřenost vzhledem k povaze a závažnosti přestupku.⁴⁹

• **Zabránění věci** – je ochranné opatření, které se využívá, pokud nebylo uloženo propadnutí věci, které je sankcí. Zabraná věc buď patří pachateli přestupku, ale nelze jej za přestupek stíhat (nepříčetný, mladší patnácti let), anebo pachateli přestupku nepatří. Toto ochranné opatření musí být odůvodněno potřebou ochrany bezpečnosti osob

⁴⁵ ČESKO. Zákon č. 494 ze dne 5. června 2012, kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 186, s. 6546.

⁴⁶ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 811. (§ 11 odst. 2 a 3)

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 812. (§ 16)

⁴⁸ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 812. (§ 17 odst. 1)

⁴⁹ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 812. (§ 17)

nebo majetku nebo jiného obecného zájmu. O zabránění věci lze rozhodnout do dvou let od spáchání přestupku a vlastníkem se stává stát.⁵⁰

3.6 Zánik odpovědnosti za přestupek

Zánik odpovědnosti za přestupek je upraven v ustanovení § 20 přestupkového zákona.

Můžeme obecně odlišovat zánik trestnosti protiprávního jednání označeného za přestupek, kdy pachateli nelze uložit sankci nebo zánik práva na výkon sankce již uložené, kdy uloženou sankci nelze vykonat. V důsledku určitých okolností, které nastaly dodatečně až po spáchání přestupku, ale ještě před pravomocným rozhodnutím, můžou zaniknout důsledky, které podmiňují projednání protiprávního (deliktního) jednání v přestupkovém řízení. Mezi tyto okolnosti řadíme uplynutí času, amnestii a smrt pachatele.⁵¹

Uplynutí času je vázáno na lhůtu jednoho roku od spáchání přestupku neboli od jeho dokonání či v některých případech od jeho dokončení (u přestupku pokračujícího, trvajícího a hromadného). „*Důvod promlčení tkví v tom, že po určité době od spáchání přestupku se míra nebezpečnosti (škodlivosti) protiprávního jednání pro společnost snižuje a také z procesního hlediska by bylo již obtížné řízení o přestupku (zejména dokazování) provést.*“⁵² Pro zánik odpovědnosti za přestupek je tedy podmínkou uplynutí promlčení doby stanovené zákonem, jestliže v této době nebyl přestupek projednán. Tato doba stanovená k projednání přestupku je prekluzivní a správní orgán k ní musí přihlížet z úřední povinnosti. Do lhůty jednoho roku se podle § 20 odst. 2 přestupkového zákona nezapočítává doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení podle zvláštního právního předpisu. A také podle § 41 soudního řádu správního tato lhůta neběží po dobu řízení před soudem o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.⁵³

Amnestií se obecně rozumí hromadné promíjení a zmírňování trestů resp. sankcí, a také právo nařizovat, aby se nezačalo správní či trestní řízení

⁵⁰ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 812. (§ 18)

⁵¹ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 55-56.

⁵² ČERVENÝ Z. *Přestupkové právo*. Praha, 2003, s. 28.

⁵³ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo : Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 10. aktualiz. vyd. Praha, 2003, s. 44-47.

a pokud bylo zahájeno, aby se v něm nepokračovalo.⁵⁴ Amnestii ve věcech přestupku upravuje ustanovení § 20 a § 90 přestupkového zákona. Uděluje ji vláda České republiky usnesením, které se vyhlašuje ve Sbírce zákonů. Amnestii u přestupků nelze udělit pouze ve vztahu ke konkrétní osobě, ale lze ji udělit pouze hromadně. Amnestie je příčinou zániku odpovědnosti za přestupek, a také k zániku práva na výkon uložené sankce. Zánik práva na výkon uložené sankce nastává v případě, že o přestupku již bylo rozhodnuto a pachateli byla uložena sankce, tak tuto sankci nebo její zbytek nelze vykonat. Při udělení amnestie nelze přestupek ani projednat.⁵⁵

Odpovědnost za přestupek zaniká samozřejmě i smrtí pachatele přestupku, protože v takovém případě dochází ke ztrátě subjektu, který je podstatným formálním znakem přestupku. Tento zánik odpovědnosti za přestupek přestupkový zákon výslovně neuvádí, ale je zřejmý.

Správní orgán nemůže řízení o přestupku zahájit a ani v řízení pokračovat, pokud se na dané přestupky vztahuje zánik odpovědnosti. Správní orgán může rozhodnout těmito způsoby: pokud ještě nezahájil řízení, tak věc dle § 66 odst. 1 písm. c) nebo odst. 3 písm. e) přestupkového zákona odloží, když bylo již řízení zahájeno, tak dle § 76 odst. 1 písm. f) téhož zákona řízení zastaví, jestliže se o přestupku koná odvolací řízení, pak rozhodnutí zruší a řízení zastaví.⁵⁶

⁵⁴ ČERNÝ, J. *Přestupkové řízení : příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 5. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 1. 3. 2001. Praha, 2001, s. 37.

⁵⁵ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 55 s. a s. 168.

⁵⁶ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo : Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 10. aktualiz. vyd. Praha, 2003, s. 45.

4 VYBRANÉ ASPEKTY PŘESTUPKOVÉHO ŘÍZENÍ A JEJICH ZVLÁŠTNOSTI

4.1 Mladiství

Dospívání mladistvých se považuje za kritické období, během kterého se formují hlavní rysy osobnosti. Přátelé ve stejném věku mají velmi silný vliv. Protiprávní činnost mladistvých se často odlišuje od ostatních věkových skupin pachatelů. Mladiství páchají protiprávní činnost většinou s jedním či více spolupachateli. Při páchání protiprávní činnosti častěji převládá emotivní motivace oproti rozumové.⁵⁷

Podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona o přestupcích jsou mladiství za své činy plně odpovědní, i přesto že se stále jedná o osoby nezletilé. Jelikož fyzický a hlavně rozumový vývoj mladistvých nebyl ještě dokončen, tak jsou ve vztahu k nim upravena některá ustanovení zákona o přestupcích. Na rozdíl od mladistvých, osoby mladší patnácti let nejsou za spáchaný přestupek odpovědné.⁵⁸

Mladiství si částečně uvědomují odpovědnost za své činy a postupně nabývají plné právní odpovědnosti, respektive zletilosti, která je v ustanovení § 8 odst. 2 občanského zákoníku: „Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku.“⁵⁹ Vyčleněním mladistvých je zohledněna jejich neúplná vyspělost v souvislosti s plnou odpovědností.

Mladistvým pachatelům je společností zajišťována zvláštní péče. Mladiství mají menší životní zkušenosti, a tím mají menší schopnosti jednat správně a s rozvahou, a také nejsou plně schopni posuzovat následky svého jednání. V samotném řízení proti mladistvému je nutné posuzovat prostředí a poměry, ve kterých mladistvý vyrůstá a je vychováván, a také přezkoumávat pohnutky, které ho vedly ke spáchaní protiprávního jednání, respektive spáchaní přestupku. Mladistvým se také zajišťuje zvýšená ochrana v řízení o přestupcích, která je zaručena i z čl. 32 odst. 1 LZPS.⁶⁰

⁵⁷ OSTROV RADOSTI. *Kriminalita, delikvence, vandalismus* [online]. 1999 [cit. 2013-02-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>>.

⁵⁸ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 810.

⁵⁹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1964, částka 19, s. 203.

⁶⁰ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha, 2011. s. 101-102.

Přestupky páchané mladistvými

Mladiství nejčastěji páchají přestupky dle ustanovení § 23, § 47, § 49 a § 50, které jsou obsažené ve zvláštní části zákona o přestupcích.

Ostatních přestupků na úseku dopravy a přestupků na úseku silničního hospodářství dle ustanovení § 23 odst. 1 písm. a) přestupkového zákona se dopouští mladiství nejčastěji tím, že *„úmyslně zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní návěstidlo, signální nebo návěstní znak, signální nebo návěstní zařízení, informační zařízení pro cestující, vyvěšený jízdní řád, označení zastávky veřejné dopravy nebo jiného dopravního zařízení.“*⁶¹ Také se často dle ustanovení § 23 odst. 1 písm. h) stejného zákona mladiství dopouští přestupků tím, že *„jako řidič vozidla při kontrole není držitelem dokladů, předložil neplatný doklad nebo nepředložil doklady požadované zvláštním právním předpisem.“*⁶²

Přestupků proti veřejnému pořádku dle ustanovení § 47 odst. 1 přestupkového zákona se mladiství dopouští různými způsoby, ale především rušením nočního klidu, apod.⁶³

Přestupků proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 odst. 1 přestupkového zákona se mladiství dopouští tím, že jiné osobě z nedbalosti ublíží na zdraví nebo drobným ublížením na zdraví, schválnostmi či jiným hrubým jednáním.⁶⁴

Přestupků proti majetku dle ustanovení § 50 odst. 1 přestupkového zákona se mladiství dopouští asi nejčastěji. Může se jednat o drobnější krádeže v hodnotě věci do 5.000,- Kč nebo o zničení či poškození cizího majetku. Také se může jednat o neoprávněné užívání cizího majetku nebo присvojení si cizí nalezené věci.⁶⁵

⁶¹ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 67.

⁶² HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 67.

⁶³ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 100.

⁶⁴ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 105.

⁶⁵ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 108.

4.1.1 Zvláštní ustanovení o mladistvých z hmotně právního hlediska

Z hmotně právního hlediska se zákon o přestupcích věnuje přístupu k mladistvým, který je obsažen v § 19 zvláštní ustanovení o mladistvých, kde vymezuje osobu mladistvého a také upravuje určité rozdíly pro ukládání sankcí těmto pachatelům.

• Osoba mladistvého

V zákoně o přestupcích se za mladistvého považuje fyzická osoba, "*kteřá v době spáchání přestupku dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku*"⁶⁶. Dověšení patnácti let věku se počítá od následujícího dne po dni patnáctých narozenin a v den osmnáctých narozenin je osoba považována ještě za mladistvého. Mladistvým je také osoba, která se před dovršením osmnácti let stala zletilou uzavřením manželství.⁶⁷

• Sankce

Zákon nijak neomezuje okruh sankcí, které mohou být mladistvému uloženy. Mladistvému mohou být uloženy za přestupek všechny druhy sankcí. Odlišná úprava se týká pouze v případě pokuty a zákazu činnosti, ve kterých platí zvláštní ustanovení.

Správní orgán rozhodující o přestupku musí i v případě mladistvých pachatelů zvažovat, který druh sankce může nejlépe splnit svůj účel. V některých případech může správní orgán rozhodnout, že k nápravě pachatele postačí samotné projednání přestupku, bez uložení sankce mladistvému pachateli. Některé mladistvé je možné ještě vychovávat, a proto je vhodné na ně působit výchovně nežli jim ukládat sankce. Nutné je pokaždé přihlížet i k prostředí, ze kterého mladistvý pochází, věku, zdravotnímu stavu, dosaženému vzdělání a skutečné morální vyzrállosti.

V ustanovení § 19 odst. 3 zákona o přestupcích se uvádí, že: „*Horní hranice pokuty se u mladistvých snižuje na polovinu, přičemž však nesmí být vyšší než 2 000 Kč. V blokovém řízení nelze uložit mladistvému pokutu vyšší než 500 Kč; pokutu až do výše 1 000 Kč lze uložit mladistvému, pokud tento zákon nebo zvláštní zákon připouští v blokovém řízení uložit pokutu vyšší než 1 000 Kč.*“⁶⁸

V ustanovení § 19 odst. 4 zákona o přestupcích upravuje podmínky pro uložení zákazu činnosti mladistvému pachateli: „*Zákaz činnosti lze mladistvému uložit nejdéle*

⁶⁶ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář.* Praha, 2011. s. 102.

⁶⁷ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář.* Praha, 2011. s. 102.

⁶⁸ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář.* Praha, 2011. s. 101.

na dobu jednoho roku, nebránil-li by výkon této sankce jeho přípravě na povolání“.⁶⁹ Musí se jednat o přípravu mladistvého, která je stanovena právními předpisy, zejména školským zákonem. Příprava na povolání se buď už uskutečňuje anebo popřípadě, že do ní byl mladistvý už přijat a činnost, která má být rozhodnutím správního orgánu zakázána, je nutnou součástí této přípravy.⁷⁰

4.1.2 Zvláštní ustanovení o mladistvých z procesního hlediska

Z procesního hlediska je v zákoně obsažena zvláštní úprava pro mladistvé nejen v povinnosti správního orgánu nařídit ústní jednání, respektive nepřipustnosti projednat přestupek v příkazním řízení, ale také i v dalších povinnostech správního orgánu, s kterými se setkáváme např. při předvolávání k nařízenému ústnímu jednání, při oznamování rozhodnutí a rovněž tak i při uplatnění práva na odvolání.

• Předvolání k ústnímu jednání

Vedle obecné úpravy v souvislosti s předvoláním obviněného je v zákoně o přestupcích obsažena i zvláštní úprava pro mladistvé. V ustanovení § 19 odst. 2 je: „*Přestupek mladistvého nelze projednat v příkazním řízení*“⁷¹, z toho vyplývá, že přestupek musí být projednán vždy v ústním jednání. V ustanovení § 74 odst. 2 je pak jeden z ochranných prvků pro mladistvé: „*Je-li obviněným z přestupku mladistvý, vyrozumí správní orgán o nařízeném ústním jednání též zákonného zástupce mladistvého a orgán vykonávající sociálně-právní ochranu dětí: jim se také rozhodnutí o přestupku oznamuje*“⁷², z kterého vyplývá povinnost správního orgánu, koho musí vyrozumět v případech, kdy obviněným z přestupku je mladistvý. Tato povinnost je zejména kvůli důsledné právní ochraně mladistvých pachatelů.

Zákonem č. 134/2006 Sb. došlo k úpravě ustanovení § 33 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí: „*Orgánem sociálně-právní ochrany příslušným podle zákona o přestupcích, je obecní úřad obce s rozšířenou působností; ústního jednání o přestupku, je-li obviněným mladistvý, je povinen se účastnit zaměstnanec obce*

⁶⁹ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 812.

⁷⁰ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo : Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 10. aktualiz. vyd. Praha, 2003, s. 44.

⁷¹ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 812.

⁷² HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 147.

s rozšířenou působností zařazený do tohoto obecního úřadu.⁷³ Tímto ustanovením byla založena povinnost tohoto orgánu se zúčastnit ústního jednání.

• Náklady řízení

Mladistvému obviněnému není zákonem o přestupcích v souvislosti s ukládáním nákladů řízení vymezena žádná zvláštní úprava, proto se použije obecná úprava, která je obsažena v ustanovení § 79 odst. 1 tohoto zákona: „*Občanovi, který byl uznán vinným z přestupku, jakož i navrhovateli, bylo-li řízení zahájené na jeho návrh zastaveno podle § 76 odst. 1 písm. a), b), c) nebo j), se uloží povinnost nahradit státu náklady spojené s projednáváním přestupku. Náklady řízení se hradí paušální částkou, kterou stanoví ministerstvo vnitra České republiky v dohodě s ministerstvem financí České republiky zvláštním právním předpisem*“.⁷⁴

Tímto zvláštním právním předpisem se rozumí vyhláška č. 231/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Výše nákladů řízení je stanovena paušální částkou, která činí 1 000 Kč. Jestliže byl v řízení o přestupku přibrán znalec z oboru psychiatrie, celková částka náhrady nákladů činí 3 500 Kč, tudíž se paušální částka zvyšuje o 2 500 Kč, nebo se zvyšuje o 1 500 Kč, byl-li přibrán znalec z jiného oboru. Paušální částka může být zvýšená jen natolik, aby po jejím zvýšení činila náhrada nákladů řízení maximálně 6 000 Kč při přibrání více znalců k podání znaleckého posudku.⁷⁵

Formulace z ustanovení § 79 odst. 1 zákona o přestupcích není úplně přesná, protože pokud projednávání přestupku vedl orgán obce, tak podle stejného ustanovení odst. 4 je náhrada nákladů řízení příjmem obce, tudíž se nejedná o příjem státu.⁷⁶

Povinností přestupkového (správního) orgánu je vždy ve výroku rozhodnutí řešit náhradu nákladů řízení. Náhrada nákladů je povinnou součástí rozhodnutí. Správní orgán musí rozhodnout o náhradě nákladů řízení i v těch případech, kdy se od uložení povinnosti nahradit náklady řízení zcela nebo jen zčásti upouští. Pokud správní orgán upouští od uložení této povinnosti, popřípadě pokud přistoupil ke snížení paušální

⁷³ ČESKO. Zákon č. 134 ze dne 14. března 2006, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 46, s. 1611.

⁷⁴ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 153-154.

⁷⁵ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 154.

⁷⁶ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha, 2011. s. 391.

částky, tak musí uvést konkrétní skutečnosti, pro které je oprávněn takto postupovat. V zákoně o přestupcích nejsou stanoveny důvody opravňující snížení částky, proto správní orgán bude vycházet zejména z osobních poměrů pachatele přestupku nebo navrhovatele přestupku (z poměrů sociálních, majetkových apod.) neboli ze sociální situace.⁷⁷

• Odvolání

V řízení proti mladistvým je výslovně založena aktivní legitimace k samostatnému podání odvolání, a to jak pro zákonného zástupce, tak i pro orgán sociálně-právní ochrany dětí. Podat odvolání však mohou jen za podmínky, že je tím sledován prospěch mladistvého.⁷⁸ Tato legitimace je upravena v ustanovení § 81 odst. 1 zákona o přestupcích: „*Proti rozhodnutí o přestupku se může odvolat v plném rozsahu jen obviněný z přestupku, a jde-li o mladistvého, v jeho prospěch i jeho zákonný zástupce a orgán vykonávající sociálně-právní ochranu dětí*“.⁷⁹

Zákonný zástupce mladistvého i orgán vykonávající sociálně-právní ochranu dětí, mohou stejně tak jako obviněný z přestupku napadnout rozhodnutí prvostupňového správního orgánu v celém rozsahu. Mohou se odvolat jak do vyslovení viny, tak i proti uložení druhu a výše sankce, popřípadě pak i omezujícího opatření, ale také i věcech náhrady škody a náhrady nákladů řízení.⁸⁰

Je možné dovozovat, že zákon předpokládá zákonnému zástupci mladistvého obviněného z přestupku i orgánu vykonávajícímu sociálně-právní ochranu dětí svěřit oprávnění odvolat se i proti jiným rozhodnutím správního orgánu, i přestože to není v zákoně výslovně stanoveno. Třeba i rozhoduje-li se o zabrání věci náležející mladistvému pachateli podle ustanovení § 18 odst. 1 a 2 zákona o přestupcích, jestliže proti takovému mladistvému pachateli nemohlo být v řízení pokračováno se zřetelem na ustanovení § 20 zákona o přestupcích. Za další takový příklad lze považovat vydání

⁷⁷ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 154-155.

⁷⁸ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo : Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 10. aktualiz. vyd. Praha, 2003, s. 177.

⁷⁹ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo : Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 10. aktualiz. vyd. Praha, 2003, s. 174.

⁸⁰ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo : Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 10. aktualiz. vyd. Praha, 2003, s. 177.

některých procesních rozhodnutí během řízení o přestupku, kterými mohou být pořádkové opatření uložené mladistvému obviněnému.⁸¹

Zákonný zástupce mladistvého obviněného z přestupku a orgán sociálně-právní ochrany dětí mají kromě práv stanovených v zákoně o přestupcích také právo nahlížet do spisů, i přesto, že nejsou účastníky řízení. Toto vyplývá z ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu, ale jen ze podmínky, že prokážou právní zájem na věci.⁸²

4.2 Osoby s trvalým pobytem na ohlašovně

4.2.1 Bezdomovci

Bezdomovci jsou většinou označováni jako osoby, které se ocitli bez přístřeší nebo osoby bez domova. Také bývají označováni jako osoby sociálně slabí nebo jako nepřizpůsobiví občané. Bezdomovci jsou osoby žijící a spící na ulici z důvodu ztráty fyzického zázemí, také jsou izolováni kvůli jejich sociální nepřizpůsobivosti.⁸³

Bezdomovectví má různé druhy příčin, které spojuje jejich následek respektive to, že vedou k sociálnímu vyloučení. Bezdomovectvím bývají často ohroženi lidé s nižší sociální inteligencí, hendikepovaní, psychicky nemocní, apod..⁸⁴ Příčinou bezdomovectví mohou být objektivní faktory, pod které spadá „*celkové společenské klima, např. politika zaměstnanosti, bytová politika, postavení etnických minorit, sociální politika daného státu a další dílčí faktory.*“⁸⁵ Dalším příčinou mohou být subjektivní faktory, které obsahují celkovou sociální situaci dané osoby a její schopnosti.

U osob, které se staly bezdomovci, platí pravidlo, že čím déle je člověk bez domova a na ulici, tím méně je pravděpodobný návrat k normálnímu životu. Záleží na spoustě faktorů, které rozhodují, zda má člověk bez domova šanci se z ulice dostat. Nejlepším faktorem je snaha situaci řešit (hledat ubytování a práci) i přesto, že se člověk stydí za to, jak dopadl. Tento aktivní přístup pomáhá zejména v začátcích, pokud osoba chce být na ulici co nejkratší dobu. Menší podíl žen je dán jejich větší orientací

⁸¹ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo : Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 10. aktualiz. vyd. Praha, 2003, s. 177.

⁸² PERINOVÁ, E. *Správněprávní trestání mladistvých v režimu přestupkového zákona*. In *Správní právo*. 2011, roč. 44, č. 4, s. 212.

⁸³ MAREK, J. STRNAD, A., HOTOVCOVÁ, L. *Bezdomovectví : v kontextu ambulantních sociálních služeb*. Praha, 2012. s. 13.

⁸⁴ MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi : specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha, 2005. s. 320.

⁸⁵ MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi : specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha, 2005. s. 318.

na mezilidské vztahy než u mužů. Ženy pomocí své sociální sítě jsou schopny lépe získat pomoc v krizi.⁸⁶ Osobám, které se staly bezdomovci, může velice pomoci rodina, příbuzní, přátelé apod. Mohou jim poskytnout přechodné ubytování nebo materiální a morální podporu.

Pokud taková osoba nemůže sehnat práci, nemá rodinu či příbuzné nebo s nimi nemá dobré vztahy, narazí na neochotu ze strany úřadů, tak často začíná tyto problémy řešit alkoholem a jeho pomocí se snaží zapomenout. V tomto období se většinou už pohybuje ve skupině bezdomovců. Následně se osoba se svou situací smíří a odmítá pomoc. Největším problémem tak tkví v závislosti na alkoholu v horším případě i jiných návykových látkách a v nedostatku finančních prostředků. Dostí bezdomovců nemá v pořádku osobní doklady a tím nastává problém při komunikaci s úřady a dalšími institucemi. Jestliže nepřijde pomoc, kterou by bezdomovec přijal, tak se z ulice většinou už nedostane.

Bezdomovce potkáváme zejména ve větších městech na ulicích, ale hlavně v okolí nádraží nebo v parcích. Bezdomovci jsou většinou špinaví, páchnou, žebrají a jsou cítit alkoholem. Občas na nich můžeme spatřovat známky onemocnění jak tělesného, tak i duševního.

Přestupky páchané bezdomovci

Při úvaze nad možným spácháním přestupků bezdomovci sem můžeme zařadit ustanovení § 23, §35, § 46, § 47, § 49 a § 50, které jsou obsažené ve zvláštní části zákona o přestupcích.

Ostatních přestupků na úseku dopravy a přestupků na úseku silničního hospodářství dle ustanovení § 23 odst. 1 písm. a) přestupkového zákona se dopouští bezdomovci nejčastěji tím, že *„úmyslně zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní návěstidlo, signální nebo návěstní znak, signální nebo návěstní zařízení, informační zařízení pro cestující, vyvěšený jízdní řád, označení zastávky veřejné dopravy nebo jiného dopravního zařízení.“*⁸⁷

Přestupků na úseku zemědělství, myslivosti a rybářství dle ustanovení § 35 odst. 1 písm. f) přestupkového zákona se bezdomovci občasně můžou dopustit tím,

⁸⁶ MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi : specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha, 2005. s. 316.

⁸⁷ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 67.

že „neoprávněně loví zvěř nebo chytá ryby.“⁸⁸ Těchto přestupků se bezdomovci dopouštějí nejčastěji z důvodu snahy opatřit si potravu.

Ostatních přestupků proti pořádku ve státní správě a přestupků proti pořádku v územní samosprávě dle ustanovení § 46 odst. 2 přestupkového zákona se bezdomovci dopouští velmi často. Toto ustanovení zní: „*Přestupkem proti pořádku ve věcech územní samosprávy je porušení povinností stanovených v obecně závazných vyhláškách obcí a krajů vydaných na úseku jejich samostatné působnosti.*“⁸⁹

Přestupků proti veřejnému pořádku dle ustanovení § 47 odst. 1 přestupkového zákona se bezdomovci dopouští zřejmě nejčastěji a to všemi možnými způsoby především neuposlechnutím výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci, rušením nočního klidu, vzbuzením veřejného pohoršení, znečištěním veřejného prostranství, veřejně přístupného objektu nebo veřejně prospěšného zařízení a další.⁹⁰

Přestupků proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 odst. 1 přestupkového zákona se bezdomovci dopouští tím, že jiné osobě z nedbalosti ublíží na zdraví, popřípadě tím, že úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, schválnostmi či jiným hrubým jednáním.⁹¹

Přestupků proti majetku dle ustanovení § 50 odst. 1 přestupkového zákona se bezdomovci dopouští také často. U těchto přestupků se nejčastěji může jednat o drobnější krádeže samozřejmě do hodnoty věci 5 000,- Kč nebo zničení či poškození cizího majetku. Může jít i o neoprávněné užívání cizího majetku nebo přisvojení si cizí nalezené věci.⁹²

Pokud se bezdomovec dopustí porušení zákona o přestupcích, není jednoduché osobu za spáchání přestupku potrestat a i vymáhání trestu není jednoduché. Vzhledem k tomu, že nemá trvalou adresu a především nemá finanční prostředky, tak je řešení obtížné. Pokud je přestupek řešen na místě blokovou pokutou, tak ji bezdomovec nezaplatí. Pokud se celá věc postupuje k dořešení k přestupkové komisi, tak se

⁸⁸ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 86.

⁸⁹ ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika* [online]. 2010-2013, částka 35 [cit. 2013-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200>>.

⁹⁰ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 100.

⁹¹ HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 105.

⁹² HORZINKOVÁ, E. ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha, 2008. s. 108.

bezdomovec nedostaví k jednání a kolikrát se obtížně hledá pro doručení písemnosti. Bezdomovci často dluží na pokutách, a případně i na nezaplacených pobytech na protialkoholní záchytné stanici, tisíce korun. Pokud by bezdomovec spáchal trestní čin, tak by bylo mnohem jednodušší ho potrestat.

4.2.2 Osoby zneužívající trvalého pobytu na ohlašovně

Pojem "místa trvalého pobytu" je definován v ustanovení § 10, odst. 1 zákona o evidenci obyvatel, rodných číslech a o změně některých zákonů (133/2000 Sb. v platném znění), ten stanoví, že: *„Místem trvalého pobytu se rozumí adresa pobytu občana v České republice, která je vedena v registru obyvatel ve formě referenční vazby (kódu adresního místa) na referenční údaj o adrese v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí, kterou si občan zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání. Občan může mít jen jedno místo trvalého pobytu, a to v objektu, který je podle zvláštního právního předpisu označen číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním číslem a který je určen pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci.“*⁹³

V případech stanovených zákonem, se místem trvalého pobytu stává adresa ohlašovny respektive úřadu (tj. obecního úřadu, úřadu městské části nebo městského obvodu nebo újezdního úřadu). Je více způsobů, jak dosáhnout trvalého pobytu na ohlašovně.

První způsob je zrušení údaje o místu trvalého pobytu z moci úřední, který je stanoven v ustanovení § 12 zákona o evidenci obyvatel, z něhož vyplývá, že ohlašovna zruší trvalý pobyt, pokud doklady předkládané při ohlášení místa trvalého pobytu byly nesprávné (chybně prokázána oprávněnost přihlašované osoby – neplatnost nájemní smlouvy, neplatné vlastnictví) nebo pokud objekt již neexistuje nebo je nezpůsobilý k trvalému pobytu. V druhém případě ohlašovna vede správní řízení o zrušení údaje o místu trvalého pobytu na základě návrhu (žádosti) oprávněné osoby (tj. vlastníka nebo osoby, která má k bytu nebo domu nájemní vztah). Trvalý pobyt se v tomto případě zruší, pokud jsou splněny zákonem stanovené podmínky a to:⁹⁴

- osoba, které si trvalý pobyt ruší, se v místě svého trvalého pobytu nezdržuje,

⁹³ ČESKO. Zákon č. 133 ze dne 12. dubna 2000 o evidenci obyvatel a o rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel). In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 39 [cit. 2013-2-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-133>>.

⁹⁴ ČESKO. Zákon č. 133 ze dne 12. dubna 2000 o evidenci obyvatel a o rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel). In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 39 [cit. 2013-2-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-133>>.

- nemá k příslušné nemovitosti (byt, dům, chata) vlastnické nebo nájemní právo,
- obě výše uvedené podmínky musí být splněny současně.

Dalším způsobem, kdy může občan mít adresu místa trvalého pobytu sídlo ohlašovny je v případě ukončení pobytu v cizině podle § 10 odst. písm. a) téhož zákona. Tj. trvalý pobyt nejprve ukončíte a pak znovu zahájíte, ale ještě se zatím nemáte kam přihlásit.⁹⁵

V situaci, když má občan trvalý pobyt na ohlašovně, tak se pro něj v zásadě nic nemění, má nadále občanský průkaz a má stejná práva a povinnosti jako ostatní občané. Na první pohled není zřejmé, že adresa je jen tzv. úřední.

Někteří občané s trvalým pobytem na ohlašovně si skutečně vyzvedávají doporučené písemnosti. Ale mnoho osob se snaží, tuto adresu zneužívat. Adresu sídla ohlašovny zneužívají osoby, kterým se hodí, že nejsou hlášeny v místě, kde se zdržují z důvodu hrozící exekuce. Dále adresu sídla ohlašovny zneužívají osoby za účelem ukrytí, před soudními obsílkami nebo před nespokojenými zákazníky apod. Velmi často o zrušení údaje o místě trvalého pobytu žádají rodiče zletilých dětí, které mají dluhy a hrozí jim exekuce. Rodiče v případě exekuce musí složitým způsobem prokazovat, že majetek nepatří zletilému dítěti. V případě, že žadatelem je rodič, je správní řízení složité. Správní orgán musí citlivě posoudit, zda jsou splněny zákonem požadované podmínky – tj. neužívání objektu a žádný vlastnický vztah. Dítě má dle zákona o rodině k nemovitosti rodičů odvozené užívací právo, tudíž například v době, kdy se připravuje na budoucí povolání nelze mu trvalý pobyt zrušit. V současné době osob s tzv. úřední adresou přibývá a exekuce probíhají již i v místě, kde dotyčný není trvale hlášen – tudíž ho institut úřední adresy před exekucí nezachrání.

Osoby, kterým je trvalý pobyt zrušen nabytím právní moci rozhodnutí o zrušení údaje o místě trvalého pobytu pozbývá platnost občanský průkaz. Jsou povinni požádat o vydání nového občanského průkazu, ve kterém je adresa úřední. V mnohých případech tyto osoby nepožádají o vydání nového občanského průkazu a mají neplatný doklad totožnosti.

⁹⁵ ČESKO. Zákon č. 133 ze dne 12. dubna 2000 o evidenci obyvatel a o rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel). In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 39 [cit. 2013-2-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-133>>.

5 DORUČOVÁNÍ

Institut doručování je obsažen v ustanovení § 19 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Dle tohoto ustanovení odst. 1 a 2 může být písemnost doručována:⁹⁶

- prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky,
- správním orgánem,
- prostřednictvím obecního úřadu,
- prostřednictvím policejního orgánu,
- prostřednictvím obecní policie,
- prostřednictvím provozovatele poštovních služeb.

Písemnosti jsou nejčastěji doručovány prostřednictvím provozovatele poštovních služeb resp. České pošty pomocí služby dodání do vlastních rukou adresáta.

Doručování písemností do vlastních rukou jsou vymezené zákonem. Dle ustanovení § 19 odst. 4 se jedná zejména o předvolání (§ 59 správního řádu) a rozhodnutí (§ 72 odst. 1) a další písemnosti pokud to nařídí oprávněná úřední osoba.⁹⁷

V takovém případě doručování dle čl. 18 poštovních podmínek je třeba požádat o službu doporučená zásilka spolu s doplňkovou službou dodání do vlastních rukou adresáta. O tuto doplňkovou službu lze požádat tak, že se použije obálka s modrým pruhem, popřípadě červeným pruhem.⁹⁸

Jestliže se jedná o doručování písemností dle § 19 odst. 6 správního řádu, kdy je *„třeba, aby bylo doručení doloženo, musí být zajištěn písemný doklad stvrzující, že písemnost byla doručena nebo že poštovní zásilka obsahující písemnost byla dodána, včetně dne, kdy se tak stalo.“*⁹⁹ V takovém případě doručování dle čl. 17 poštovních podmínek je třeba zvolit službu dodejka, která je písemným dokladem stvrzující

⁹⁶ ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 174 [cit. 2013-03-02] Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>>.

⁹⁷ ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 174 [cit. 2013-03-02] Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>>.

⁹⁸ ČESKÁ POŠTA. *Poštovní podmínky České pošty, s.p. : Základní poštovní služby* [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskaposta.cz/assets/nastroje/zps.pdf>>.

⁹⁹ ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 174 [cit. 2013-03-02] Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>>.

předepsané skutečnosti a bude se všemi potřebnými údaji následně vrácen správnímu orgánu.¹⁰⁰

5.1 Doručování fyzickým osobám

Doručování fyzickým osobám je obsaženo v ustanovení § 20 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Písemnosti se fyzické osobě doručují zejména na adresu, která byla uvedena správnímu orgánu jako adresa pro doručování (§ 19 odst. 3 stejného zákona). Jestliže správní orgán nemůže písemnost doručit na tuto adresu, tak ji doručuje na adresu trvalého pobytu, dále pak do místa podnikání ve věcech podnikání a při doručování prostřednictvím internetu neboli prostřednictvím veřejné datové sítě na její elektronickou adresu (§ 20 odst. 1 stejného zákona). Obecně platí, že fyzické osobě lze písemnost doručit i mimo územní obvod tohoto správního orgánu. V podstatě fyzické osobě lze písemnost doručit kdekoliv bude zastižena.¹⁰¹

Adresát si může zvolit zmocněnce dle § 20 odst. 2 správního řádu. Zmocněnec je osoba, která na základě plné moci přebírá za adresáta písemnosti určené do vlastních rukou. Plná moc musí mít určité náležitosti a úředně ověřený podpis. Pokud si fyzická osoba zvolí zmocněnce, pak správní orgán bude doručovat písemnosti pouze zmocněnci.¹⁰² Zvolení zmocněnce zjednodušuje proces doručování. Je to výhoda pro ty, kteří se často nezdržují ve svém bydlišti (např. studují nebo pracují v jiném místě).

Dle ustanovení § 20 odst. 3 správního řádu se písemnost, která se nedoručuje do vlastních rukou a má být potvrzena příjemcem, se buď doručuje přímo adresátovi anebo pokud není možno takto doručit, tak se písemnost předá jiné vhodné osobě, která souhlasí s tím, že písemnost adresátovi předá (např. příslušník z rodiny, soused apod.).¹⁰³ Při tomto způsobu doručování dle čl. 13 poštovních podmínek je třeba požádat o službu doporučená zásilka Obálka nemá žádný barevný pruh a nenalepuje se na ni žádná nálepka).¹⁰⁴

Při doručování podle § 20 odst. 2 a 3 může být doručována písemnost za podmínek § 23 správního řádu uložena 10 dnů. Je třeba požádat o zkrácení úložní

¹⁰⁰ ČESKÁ POŠTA. *Poštovní podmínky České pošty, s.p. : Základní poštovní služby* [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskaposta.cz/assets/nastroje/zps.pdf>>.

¹⁰¹ MATES, P., NOVOTNÝ, V., STARÝ, M. *Základy správního práva procesního*. Praha, 2007. s. 57.

¹⁰² ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 174 [cit. 2013-03-05] Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>>.

¹⁰³ ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 174, s. 9787.

¹⁰⁴ ČESKÁ POŠTA. *Poštovní podmínky České pošty, s.p. : Základní poštovní služby* [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskaposta.cz/assets/nastroje/zps.pdf>>.

lhůty (obvykle je 15 dnů). Tato žádost se provede poznámkou „ULOŽIT JEN 10 DNÍ“ na přední straně obálky. Podle § 23 odst. 4 správního řádu se uložená nevyzvednutá zásilka po uplynutí úložní lhůty vloží do domovní schránky nebo na jiné vhodné místo, pokud je to možné a nevyloučil-li to správní orgán. O vložení musí být požádáno poznámkou „NEVRACET, VLOŽIT DO SCHRÁNKY“ na přední straně obálky.^{105,106}

Dle ustanovení § 20 odst. 4 správního řádu se písemnost, která se nedoručuje do vlastních rukou a její doručení nemusí být potvrzeno adresátem, se může vložit do domovní schránky adresáta nebo na jiné vhodné místo nebo předat jiné vhodné osobě, která souhlasí s tím, že písemnost předá adresátovi.¹⁰⁷ Při tomto způsobu doručování dle čl. 11 poštovních podmínek je třeba požádat o službu obyčejná zásilka, jejíž obálka nemá žádný barevný pruh a nenalepuje se na ni žádná nálepka.¹⁰⁸

Dle ustanovení § 20 odst. 5 správního řádu se písemnost, která souvisí s podnikatelskou činností fyzické osoby se za jméno a příjmení adresáta uvede dodatek, že dotyčná osoba je podnikatel. Pomocí dodatku doručovatel zjistí, že se písemnost doručuje obdobně jako právníckým osobám.¹⁰⁹

Správní řád v ustanovení § 23 a § 24 stanoví, že pokud nebyl adresát zastižen a písemnost nemohla být doručena ani jiným přípustným způsobem, tak se písemnost uloží. A jestliže si adresát nevyzvedne uloženou písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, tak se písemnost považuje za doručenou posledním dnem dané lhůty.¹¹⁰

¹⁰⁵ ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 174 [cit. 2013-03-02] Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>>.

¹⁰⁶ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *Často kladené dotazy ke správnímu řádu* [online] 2010 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu-casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu.aspx>>.

¹⁰⁷ ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 174, s. 9787.

¹⁰⁸ ČESKÁ POŠTA. *Poštovní podmínky České pošty, s.p. : Základní poštovní služby* [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskaposta.cz/assets/nastroje/zps.pdf>>.

¹⁰⁹ ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 174 [cit. 2013-03-02] Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>>.

¹¹⁰ ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 174 [cit. 2013-03-02] Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>>.

5.2 Rozhovor s Ing. Tomášem Koptíkem

Praktická část bakalářské vychází i z polořízeného rozhovoru s odborným referentem správního odboru oddělení přestupků Městského úřadu Beroun, Ing. Tomášem Koptíkem (viz. Příloha I). Tento polořízený rozhovor představuje zprostředkovaný a vysoce interaktivní proces získávání dat, přičemž jsou získávány poznatky o doručování písemností z odborné praxe dotazovaného referenta. Hlavním důvodem volby této metody je, že bylo možné ovlivnit množství i charakter informací sdělených zvolenou osobou.

Cílem rozhovoru bylo zjistit, jak v praxi funguje doručování písemností mladistvým a osobám s trvalým pobytem na ohlašovně. Zda jsou s doručováním písemností nějaké problémy. Které skupiny osob jsou nejproblémovější a naopak. V neposlední řadě zjistit pozitiva a negativa novely správního řádu z roku 2009.

První část rozhovoru byla věnována osobám s trvalým pobytem na ohlašovně, z něhož vyplývá, že se skupinou osob, která má často trvalý pobyt na ohlašovně z důvodu špatné finanční situace kvůli ztrátě zaměstnání apod. nejsou při doručování písemností příliš velké problémy. Největší problémy jsou se skupinou osob, které se snaží ukrýt před úřady, protože si písemnosti na ohlašovně nevyzvedávají. Používají adresu, aby zakryli své skutečné místo pobytu a stali se tak pro úřady a policii neviditelní. Neuvědomují si, že si spíše škodí vzhledem k institutu fikce doručení, neboť písemnosti se po určité době považují za doručené (desátým dnem). Tyto osoby následně mohou být i trestně postižitelné.

Problémem při doručování písemností osobám přihlášeným k trvalému pobytu na ohlašovnu patří neochota zaměstnanců ohlašoven písemnosti ukládat z důvodu personální i prostorové nevybavenosti. Zde se jedná především o písemnosti, které mají být po úložní době vhozeny do schránky. Tyto zásilky se vrací zpět odesílateli. V případě, že je na obálce zaškrtnuto, že doručovaná písemnost má být vhozena do schránky, a tato písemnost se vrátí zpět odesílateli, je dle rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn.: 7 As 53/2011 tato písemnost považována jako nedoručená. Zde se jedná především o doručování písemností do jiných míst v ČR, kde není zřejmé, zda se jedná o adresu ohlašovny nebo o skutečnou adresu trvalého pobytu. Toto působí jak správním orgánům, tak soudům a úřadům velké problémy s doručováním písemností.

Druhá část rozhovoru byla věnována mladistvým, z něhož vyplývá, že mladiství s trvalým pobytem na ohlašovně si začnou písemnosti přebírat až v době, kdy se chtějí srovnat se svou minulostí a snaží se svůj život uvést do normálu. Do této doby si v mnoha případech zásilky nepřebírají. Mladiství se k trvalému pobytu na ohlašovnu můžou dostat tak, že jsou na ohlašovnu přihlášení společně se svojí matkou v době, kdy jim ještě nebylo 15let, nebo jsou na ohlašovnu přihlášení svými rodiči bez jejich vědomí z důvodů obavy rodičů o svůj majetek. Tyto obavy jsou způsobeny např. vysokými dluhy dítěte, závislostí na návykových látkách (alkohol, drogy).

V třetí části rozhovoru bylo zjištěno, že novela správního řádu v roce 2009 přinesla především pozitiva, ale i negativa. Mezi pozitiva patří určité zjednodušení komunikace, jak pro správní orgán, tak pro účastníka řízení. Účastník řízení může uvést libovolnou adresu pro doručování písemností. Správní orgán uvedenou adresu nijak nezkontroluje a měl by účastníka řízení upozornit, že písemnosti budou doručovány pouze na jím uvedenou adresu. Také tato změna v doručování zajišťuje možnost projednání u účastníků řízení, kteří se vyhýbají možnosti předání písemností. Negativum je, že správní orgán v mnoha případech nemůže doručit písemnost osobám, kterým byl zrušen trvalý pobyt, a jsou přihlášeny na adrese úřadu, pokud tyto osoby nezná z dřívější úřední činnosti. Pokud se jim písemnost nepodaří doručit, jsou díky neformálnímu nedostatku nepostižitelní.

6 ANALÝZA A ROZBOR KVANTITATIVNÍCH ÚDAJŮ A JEJICH VYHODNOCENÍ

6.1 Přestupky na území Města Beroun

Tato práce vyhodnocuje protiprávní jednání, naplňující znaky skutkových podstat přestupků, které byly spáchány za období 4 let (od roku 2009 do roku 2012) na území Města Beroun. Práce je zaměřena na přestupky, které byly spáchány dvěma vybranými skupinami, tj. osobami s trvalým pobytem na ohlašovně a mladistvými.

V roce 2009 bylo na území Města Beroun vyřízeno celkem 679 přestupků. Z toho mladiství spáchali 20 přestupků a osoby s trvalým pobytem na ohlašovně spáchaly 519 přestupků. Z toho vyplývá, že 140 přestupků za tento rok spáchaly ostatní skupiny, resp. osoby, které nejsou mladistvými, a které nemají trvalý pobyt na ohlašovně.

Oproti roku 2009 došlo v roce 2010 k nárůstu vyřízených přestupků a to ve všech směrech. Celkový počet přestupků se v roce 2010 navýšil o 278 přestupků, tudíž v tomto roce bylo celkem vyřízeno 957 přestupků. Zvýšil se i počet přestupků, kterých se dopustily osoby s trvalým pobytem na ohlašovně, o 122 přestupků. Mladiství se v tomto roce dopustili o 12 přestupků více, v roce 2010 spáchali 32 přestupků. Zbýlých 284 přestupků se dopustily ostatní skupiny.

V následujícím roce 2011 bylo opět vyřízeno o 345 přestupků více. V tomto roce bylo vyřízeno celkem 1302 přestupků. Nárůst zaznamenáváme jak u přestupků, které byly spáchané mladistvými, tak i u osob s trvalým pobytem na ohlašovně. Mladiství se dopustili celkem 43 přestupků, což je o 11 přestupků více než v roce 2010. U osob s trvalým pobytem na ohlašovně opět došlo k navýšení o 122 přestupků, tudíž spáchaly 763 přestupků.

Pokles vyřízených přestupků na území Města Beroun se v roce 2012 snížil a celkem jich bylo spácháno 1113 přestupků (pokles o 189 přestupků). Pokles je patrný i u mladistvých, z předešlých 43 přestupků se v roce 2012 dopustili o 4 přestupky méně. Opětovný nárůst je i v tomto roce u osob s trvalým pobytem na ohlašovně, jedná se o nejrizikovější skupinu a od roku 2009 dochází pouze k nárůstu. V roce 2012 to je o 107 přestupků, celkem se tito lidé dopustili 870 přestupků, což je velmi nelichotivé číslo. Za období 4 let je patrné, že se neudělala žádná opatření, aby se tento počet přestupků u osob s trvalým pobytem na ohlašovně snížil. Rapidní pokles v roce 2012

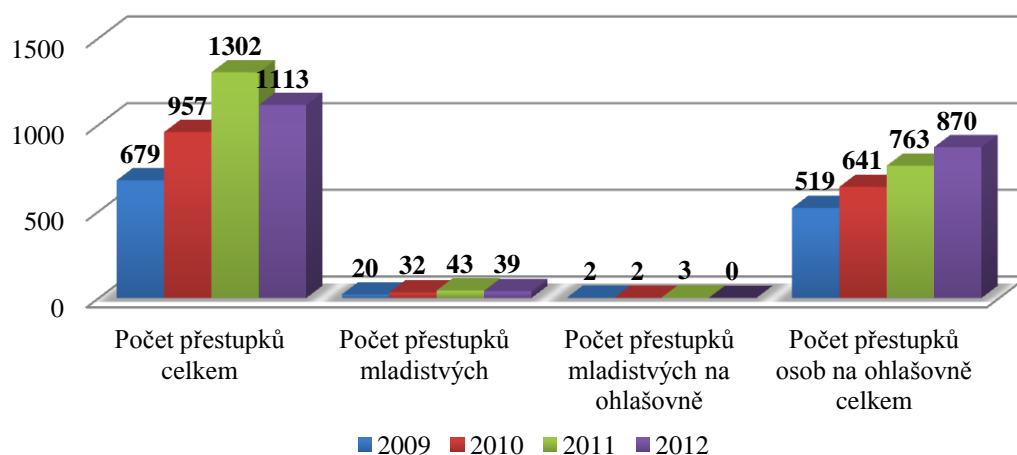
zaznamenáváme u ostatních skupin (resp. osob, které nejsou mladistvými a které nemají trvalý pobyt na ohlašovně), které spáchaly přestupky. V roce 2011 se dopustili 496 přestupků, ale v roce 2012 došlo k poklesu o 292 přestupků a jedná se v tomto směru o velké pozitivum.

Pokud si srovnáme roky 2009 až 2012, tak vidíme, že až do roku 2011 počet vyřízených přestupků na území Města Beroun pouze roste. Pokles zaznamenáváme až v roce 2012 a můžeme jen předvídat, zda tento pokles bude i v nadcházejících letech nebo zda bude docházet opět k nárůstu přestupků. Pozitivum v roce 2012 je i u mladistvých, kdy se dopustili méně přestupků. Nejrizikovější skupinou jsou však osoby s trvalým pobytem na ohlašovně, tyto osoby každým rokem páchají nejvíce přestupků, tudíž mají značný podíl na celkovém počtu přestupků. Vzhledem k tomu, že v roce 2013 byla vyhlášena amnestie prezidenta ČR, je více než patrné, že i v následujících letech se počet přestupků u těchto osob nesníží.

Tabulka č. 1: Přehled spáchaných přestupků na území Města Beroun¹¹¹

Rok	2009	2010	2011	2012
Počet přestupků celkem	679	957	1302	1113
Počet přestupků mladistvých	20	32	43	39
Počet přestupků mladistvých na ohlašovně	2	2	3	0
Počet přestupků osob na ohlašovně celkem	519	641	763	870

Graf č. 1: Přehled spáchaných přestupků na území Města Beroun¹¹²

¹¹¹ Vlastní sestavení dle interních zdrojů Oddělení přestupků Městského úřadu Beroun

¹¹² Vlastní sestavení dle interních zdrojů Oddělení přestupků Městského úřadu Beroun

6.2 Přestupky mladistvých na území Města Beroun a Středočeského kraje

V této analýze budeme srovnávat přestupky mladistvých spáchaných ve Středočeském kraji (viz. Příloha II., III., VI.), který patří mezi největší kraje v České republice, a ve městě Beroun, který má necelých 19 tis. obyvatel a je součástí Středočeského kraje. Přestupků ve Středočeském kraji se dopouštějí převážně chlapci a to zhruba v 80 %. Je to z důvodu, že chlapci, mezi 15 – 18 rokem, jsou více zvědaví, zkoušejí nové věci např. pití alkoholu, mají i větší sklony k vandalismu (sprejerství) atd. Na území města Beroun dochází každým rokem k více přestupkům ze strany mladistvých. I když je to navýšení o 12 a 11 přestupků, tak by město mělo zavést nějaké preventivní opatření, aby i v dalších letech nedocházelo k nárůstu, ale naopak k poklesu.

V roce 2009 bylo ve Středočeském kraji spácháno celkem 512 přestupků, z toho se jich 107 dopustilo dívek a 405 chlapců. V tomto roce se na území města Beroun dopustilo přestupků pouhých 20 mladistvých, což je relativně nízký počet. Počet přestupků na území Města Beroun tvoří necelá 4 % ze spáchaných přestupků Středočeského kraje.

V roce 2010 zaznamenáváme více přestupků a to jak ve Středočeském kraji, tak v Berouně. Ve Středočeském kraji došlo k nárůstu o 127 přestupků, celkem jich bylo spácháno 639. Také dívky se dopustily o 2 přestupky více. Alarmující číslo je ale u chlapců, kteří se dopustili o 125 přestupků více (celkem 530). Také v Berouně došlo k více přestupkům. V roce 2010 jich bylo spácháno celkem 32, o 12 více než v roce 2009. V roce 2010 tvoří dokonce necelých 5% z celkového počtu přestupků ze Středočeského kraje.

Rok 2011 nám přináší mírný pokles přestupků ve Středočeském kraji. Celkem se mladiství dopustili 612 přestupků, tj. o 27 přestupků méně než v roce 2010. Chlapci se v tomto roce dopustili o 33 přestupků méně (celkem 497), i tak je to ale více na rozdíl oproti roku 2009. U dívek dochází během roku 2011 k nepatrnému nárůstu, celkem se dopustily 115 přestupků, což je o 6 přestupků více než v předchozím roce. I na území Berouna dochází v tomto roce k opětovnému navýšení přestupků a to z 32 přestupků na 43 přestupků. V tomto roce se podíl přestupků spáchaných na území Města Beroun navýšil až na 7 % z celkového počtu přestupků ze Středočeského kraje.

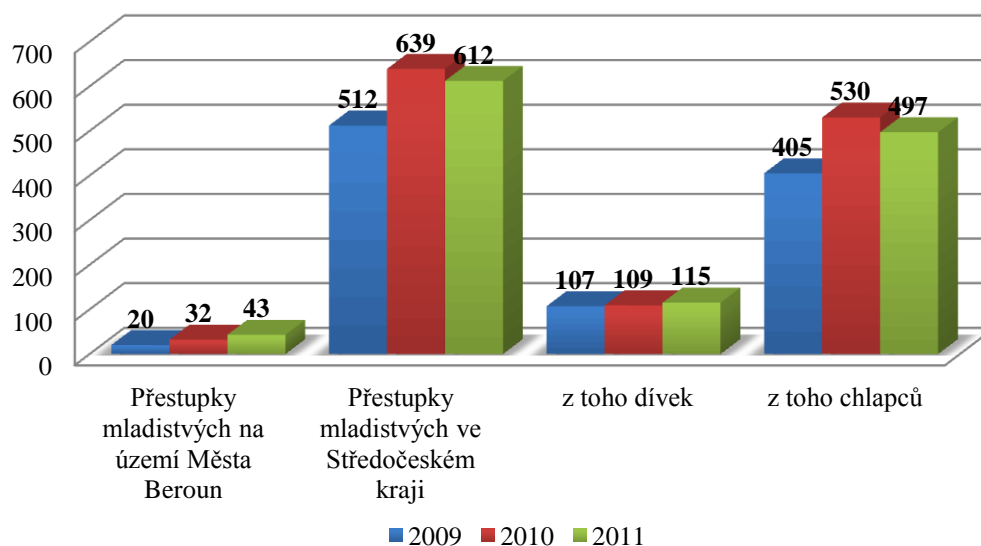
Z výše uvedených údajů je zřejmé, že počet přestupků spáchaných na území Města Beroun každým rokem vzrůstá zhruba o 1 až 2 procenta ve srovnání

se Středočeským krajem. Z toho důvodu by bylo vhodné, ne jen v Berouně, vypracovat a zavést vhodná preventivní opatření. Tito pachatelé se brzy stanou plnoletí a bylo by dobré zamezit nebo předejít tomu, aby nepokračovali v páchání přestupků nebo se nedopouštěli ještě závažnějšího porušování a ohrožování zájmů společnosti, jakož proviněním a po 18 roku trestné činnosti.

Tabulka č. 2: Přehled spáchaných přestupků mladistvými¹¹³

Rok	2009	2010	2011
Přestupky mladistvých na území Města Beroun	20	32	43
Přestupky mladistvých ve Středočeském kraji	512	639	612
z toho dívek	107	109	115
z toho chlapců	405	530	497

Graf č. 2: Přehled spáchaných přestupků mladistvými¹¹⁴

¹¹³ Vlastní sestavení dle interních zdrojů Oddělení přestupků Městského úřadu Beroun + dle interních materiálů Oddělení sociálně-právní ochrany dětí Krajského úřadu Středočeského kraje (Roční výkazy o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za rok 2009, s. 2-3.).

¹¹⁴ Vlastní sestavení dle interních zdrojů Oddělení přestupků Městského úřadu Beroun + dle interních materiálů Oddělení sociálně-právní ochrany dětí Krajského úřadu Středočeského kraje (Roční výkazy o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za rok 2009, s. 2-3.).

ZÁVĚR

V bakalářské práci se podařilo splnit a zpracovat cíle, které byly stanoveny již na začátku práce. V úvodní části byl popsán vývoj správního trestání, v další části byly nastíněny prameny přestupkového práva a vysvětleny základní pojmy z hmotněprávní úpravy přestupkového práva. V praktické části došlo k zaměření na přestupky páchané mladistvými a osobami s trvalým pobytem na ohlašovně. Stěžejní je analýza kvantitativních údajů a jejich rozbor, kde jsou analyzovány přestupky daných skupin z území Města Beroun, a následně je dalším stěžejním bodem srovnání přestupků mladistvých z území města Beroun a z celého Středočeského kraje. Z těchto analýz bylo zjištěno, že přestupky převážně stoupají a bylo by zapotřebí zavést účinnější preventivní opatření, která by vedla ke snížení těchto negativních jevů. Další použitou výzkumnou metodou byl rozhovor s pracovníkem Městského úřadu Beroun, na jehož základě je bakalářská práce obohacena o informace z praxe, především o institutu doručování.

Na základě analýz a rozboru kvantitativních údajů o přestupcích, byla částečně potvrzena výchozí hypotéza číslo jedna: že páchání přestupků mladistvými v posledních letech roste. Počet těchto spáchaných přestupků se nepatrně snížil v roce 2012, jinak se počet přestupků každým rokem zvyšoval. Na základě analýz a rozboru kvantitativních údajů o přestupcích, byla potvrzena výchozí hypotéza číslo dvě: že páchání přestupků osobami s trvalým pobytem na ohlašovně v posledních letech roste. Na základě rozhovoru s Ing. Tomášem Koptíkem byla potvrzena výchozí hypotéza číslo tři: že doručování písemnosti se od roku 2009 zlepšilo.

Je třeba si uvědomit, že mladiství jsou před hranicí dospělosti, převážně navštěvují střední školy a hlavně se musí rozhodovat o dalším způsobu svého života. Mladiství mají určitá práva a povinnosti, které vyplývají z legislativy ČR. Nejdůležitější vliv na jejich chování a způsob jednání má výchova v rodině. Dále má velký význam škola, především základní, která jedince může ještě utvářet a ovlivňovat. Avšak u dnešních mladistvých je patrné, že velký vliv na jejich chování mají i jejich vrstevníci (kamarádi, spolužáci, atd.), se kterými tráví většinu svého volného času. Ze strany mladistvých dochází k přestupkům mnohdy i nevědomě, protože si neuvědomují následky svého delikventního chování a hledají pouze rozptýlení ve volných chvílích, lepší postavení v partě vrstevníků nebo kvůli získání pozornosti rodičů.

Nejvhodnější prevence by měla začít již od počátku v rodině, kde by se mladistvému měli dostatečně věnovat a vysvětlit mu možné následky nežádoucího chování. Dalším vhodným opatřením k prevenci je zapojení různých preventivních programů ve školách, které by mladistvé informovaly a seznámily s následky páchaní přestupků a dalších protiprávních jednání. V neposlední řadě by bylo vhodné zajistit mladistvým více volnočasových aktivit, a to buď ze strany školy, nebo ze strany města Beroun. Školy sice volnočasové aktivity poskytují, ale většinou pro mladistvé nezajímavé či dokonce zpoplatněné a tedy u sociálně slabých rodin nedostupné.

Co se týče sankcí u mladistvých, např. u pokut, které jsou ukládané mladistvým, většinou nemají dostačující význam, který by byl výchovný. Je to hlavně z důvodu, že značná část mladistvých studuje, a tudíž nemá vlastní finanční příjem. Pokutu za ně tedy musí uhradit zákonní zástupci, a tím sankce ztrácí výchovný účel. V rámci zpracování věcné části jednotlivých problematických okruhů jsou reflektovány dílčí i zevšeobecnující závěry, které mají ambici rozšířit a zefektivnit sankcionování mladistvých, a to např. obecně prospěšných prací (trestní opatření) a probačního programu (výchovné opatření), které jsou obsažené v zákoně o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže (zákon č. 218/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Pozitivum u obecně prospěšných prací by bylo v tom, že by se ty práce přímo týkaly mladistvého. U probačního programu dochází k zapojení mladistvých do různých vzdělávacích či zájmových aktivit, a tím se nejen zaplňuje jejich volný čas, ale i se posouvá/vzrůstá/rozšiřuje jejich morální vyzrállost. Probační program také rozvíjí sociální dovednosti a osobnost mladistvého a snaží se odvádět pozornost mladistvých, aby neporušovali zákony.^{115,116}

Jak již z bakalářské práce vyplývá, tak osoby s trvalým pobytem na ohlašovně můžeme dělit do více skupin, což je dáno i nepřesnou a neúplnou legislativou v ČR. Nejen počet přestupků páchaných touto skupinou na území města Beroun každým rokem roste, ale každým rokem se zvyšuje i celkový počet osob s trvalým pobytem na ohlašovně. S osobami s trvalým pobytem na ohlašovně je problém převážně s doručováním písemností, když se lidé snaží být neviditelní před úřady a policií. Pomocí úpravy doručování písemností se zjednodušila správní řízení, kdy je možné,

¹¹⁵ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Právní postavení mladistvých*. Praha, 2004. s. 62-68.

¹¹⁶ ČESKO. Zákon č. 218 ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 79 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>>.

pokud to zákon umožňuje, vést správní řízení i bez osobní přítomnosti pachatele u těchto řízení. Úřední zásilka je totiž považovaná za doručenou při splnění určitých potřebných podmínek bez ohledu na to, jestli adresát zásilku převzal, obdržel, viděl, nebo četl. Před provedením změn v doručování se účastník řízení mohl záměrně vyhýbat doručení písemnosti o projednání přestupku tím, že doručovateli neotevřel dveře nebo nereagoval na výzvu o uložení zásilky, a tímto způsobem mohl adresát prodlužovat možnost zahájení řízení až do uplynutí prekluzivní lhůty jednoho roku. Po této lhůtě musel správní orgán přestupek odložit, jelikož zanikla odpovědnost za přestupek.

Pokud bychom se měli zamyslet nad možnými preventivními opatřeními u osob s trvalým pobytem na ohlašovně, pak je nutné brát v potaz současnou sociální politiku, která jim příliš nepřispívá. Dále je třeba zdůraznit, že česká legislativa neupravuje řádně pojem trvalého pobytu a pobytu na ohlašovně a tím umožňuje jeho zneužívání.

Na základě dílčích a zevšeobecňujících závěrů práce lze vyhodnotit, že by se měla aplikovat nová úprava, co se týče osob s trvalým pobytem na ohlašovně, kdy se tento počet osob v posledních letech neustále navyšuje. Někteří lidé jsou přihlášení na ohlašovnu kvůli dočasné finanční nouzi např. z důvodu ztráty zaměstnání. Bylo by vhodné omezit možnosti přihlášení k trvalému pobytu na ohlašovně. Tato problematika není jednoduchá, ale v dnešní době je značně rozsáhlá. A byla by pro ně vhodná pomoc ze strany státu, především pomocí programů zaměstnanosti, aby se jejich problémy nezhoršovaly.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. ČERNÝ, J. *Přestupkové řízení : příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, okresních a krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 5. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 1. 3. 2001. Praha : Linde, 2001, 446 s. ISBN 80-7201-266-5.
2. ČERVENÝ Z. *Přestupkové právo*. 1. vyd. Praha : Institut pro místní správu, 2003. 91 s. ISBN 80-239-3042-7.
3. ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo : Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 10. aktualiz. vyd. Praha : Linde, 2003. 431 s. ISBN 80-7201-397-1.
4. HEJDA, J., PŘIBYL, K. *Správní právo*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011. 149 s. ISBN 978-80-87472-14-9.
5. HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo : Obecná část*. 6. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 861 s. ISBN 80-7179-442-2.
6. HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 4. 2002*, 2. vyd. Praha : Eurounion, 2002. 266 s. ISBN 80-7317-012-4.
7. HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B. *Přestupky a správní trestání : právní úprava k 1. 5. 2008*, 4. vyd. Praha : Eurounion, 2008. 311 s. ISBN 978-80-7317-069-1.
8. HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z. *Správní právo hmotné : obecná část*. Praha : Leges, 2010, 208 s. ISBN 978-80-87212-55-4.
9. JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2011. 555 s. ISBN 978-80-7400-355-4.
10. MAREK, J., STRNAD, A., HOTOVCOVÁ, L. *Bezdomovectví : v kontextu ambulantních sociálních služeb*. 1. vyd. Praha : Portál, 2012. 176 s. ISBN 978-80-262-0090-1.
11. MATES, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. 5. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. 248 s. ISBN 978-80-7400-357-8.

12. MATES, P., NOVOTNÝ, V., STARÝ, M. *Základy správního práva procesního*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. 104 s. ISBN 978-80-86754-82-6.
13. MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi : specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X.
14. PEŘINOVÁ, E. Správněprávní trestání mladistvých v režimu přestupkového zákona. In *Správní právo*. 2011, roč. 44, č. 4, s. 209-214. ISSN 0139-6005.
15. SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Právní postavení mladistvých*. 1. vyd. Praha : Eurolex Bohemia, 2004. 250 s. ISBN 80-86432-82-3.

Elektronické dokumenty

1. OSTROV RADOSTI. *Kriminalita, delikvence, vandalismus* [online]. 1999 [cit. 2013-2-7]. Dostupné z WWW: <<http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>>.
2. ČESKÁ POŠTA. *Poštovní podmínky České pošty, s.p. : Základní poštovní služby* [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskaposta.cz/assets/nastroje/zps.pdf>>.
3. MINISTERSTVO VNITRA. *Často kladené dotazy ke správnímu řádu* [online] 2010 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu-casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu.aspx>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Usnesení č. 2 předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993. částka 1, s. 17-23.
2. ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika*. 1990, částka 35, s. 810-826.

3. ČESKO. Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká a slovenská federativní republika* [online]. 2010-2013, částka 35 [cit. 2013-2-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200>>.
4. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464.
5. ČESKO. Zákon č. 494 ze dne 5. června 2012, kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a některé další zákony. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 186, s. 6546-6548.
6. ČESKO. Zákon č. 134 ze dne 14. března 2006, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 46, s. 1605-1627.
7. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 26. února 1964 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1964, částka 19, s. 202-248.
8. ČESKO. Zákon č. 133 ze dne 12. dubna 2000 o evidenci obyvatel a o rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel). In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 39 [cit. 2013-2-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-133>>.
9. ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 174, s. 9782-9827.
10. ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004 správní řád. In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 174 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>>.
11. ČESKO. Zákon č. 218 ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In *Sbírka zákonů, Česká republika* [online]. 2010-2013, částka 79 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>>.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- rozhovor s Ing. Tomášem Koptíkem, samostatným odborným referentem správního odboru oddělení přestupků Městského úřadu města Beroun, ze dne 22. 2. 2013,
- interní zdroje Oddělení přestupků Městského úřadu Beroun,
- interní materiály Oddělení sociálně-právní ochrany dětí Krajského úřadu Středočeského kraje (Roční výkazy o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za rok 2009-2011, s. 2-3.).

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I.: Rozhovor s Ing. Tomášem Koptíkem

Příloha II.: Přestupky mladistvých ze Středočeského kraje za rok 2009

Příloha III.: Přestupky mladistvých ze Středočeského kraje za rok 2010

Příloha IV.: Přestupky mladistvých ze Středočeského kraje za rok 2011

PŘÍLOHY

Příloha I.: Rozhovor s Ing. Tomášem Koptíkem

1. Jak se mladiství můžou dostat na ohlašovnu?

Mladiství se k trvalému pobytu na ohlašovnu můžou dostat tak, že jsou na ohlašovnu přihlášení společně se svojí matkou v době, kdy jim ještě nebylo 15 let, nebo jsou na ohlašovnu přihlášení svými rodiči bez jejich vědomí z důvodů obavy rodičů o svůj majetek. Tyto obavy jsou způsobeny např. vysokými dluhy dítěte, závislostí na návykových látkách (alkohol, drogy).

2. Jaké máte zkušenosti s přebíráním písemností mladistvými na ohlašovně?

Z mé praxe lze uvést, že si ve většině případů mladiství, kteří jsou hlášeni na ohlašovně, zásilky nepřebírají. Je mnoho těch, kteří je začnou přebírat až v době, kdy se vlivem životní situace hodlají vypořádat se svou minulostí a snaží se svůj život uvést do normálu.

3. Jaké byste navrhoval preventivní opatření pro mladistvé?

S nejlepší prevencí by se mělo začít v rodině, jenže v dnešní době to bohužel není zcela reálné. Po roce 1989, kdy došlo k značnému uvolnění morálky a tím i k určitému snížení odpovědnosti vůči úřadům. Možná by stálo za úvahu určité způsoby komunikování s úřady jako celkem zařadit do osnov vyučování na základních školách.

4. Mohl byste z vaší praxe uvést, se kterými skupinami osob hlášenými na ohlašovně nejsou problémy?

Mohu z praxe uvést, že se neustále zvyšuje počet osob, které jsou přihlášeny k trvalému pobytu na ohlašovně. Toto je dáno jak tím, že lidé přicházejí o svůj majetek vinou neschopnosti splácet své závazky vůči bankám apod., ale také tím, že nejsou schopni řádně plnit podmínky bydlení vinou ztráty zaměstnání a nemožnosti sehnání jiného zaměstnání. Někteří lidé mají obavy o svůj majetek. Jedná se především o živnostníky podnikatele, kteří by při zkrachování přišli o všechnen majetek, a proto svůj majetek převádějí na své rodinné příslušníky a sami se přihlašují k trvalému pobytu na ohlašovnu. Obecně

lze říci, že s výše uvedenou skupinou nejsou při doručování písemností příliš velké problémy.

5. Mohl byste z vaší praxe uvést, se kterými skupinami osob hlášenými na ohlašovně jsou problémy?

Další skupinou osob, které jsou přihlášeny k trvalému pobytu na ohlašovně, jsou ti, kteří se snaží skrýt před úřady z jakéhokoli důvodu. Tyto osoby pak používají adresu ohlašovny k tomu, aby před úřady zakryli své skutečné místo pobytu a stali se tak pro úřady i policii neviditelní. S touto skupinou jsou problémy největší, tyto osoby si písemnosti na ohlašovně nevyzvedávají. Vzhledem k institutu fikce doručení jim však tento postup spíše škodí, neboť písemnosti se stejně považují desátým dnem za doručené. Tyto osoby se pak sami dostávají ještě do větších problémů, které ne zřídka končí i trestním postihem.

6. Jaké jsou problémy s doručováním písemností na ohlašovnu?

Mezi největší problémy při doručování osobám přihlášeným k trvalému pobytu na ohlašovně patří neochota zaměstnanců ohlašoven ukládat pro tyto osoby doručované písemnosti na ohlašovně, je to dáno tím, že ohlašovny na toto nejsou nijak personálně ani prostorově vybaveny. Zde se jedná především o písemnosti, které mají být po úložní době vhozeny do schránky. Tyto zásilky se vrací zpět odesílateli. V případě, že je na obálce zaškrtnuto, že doručovaná písemnost má být vhozena do schránky, a tato písemnost se vrátí zpět odesílateli, je dle rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn.: 7 As 53/2011 tato písemnost považována jako nedoručená. Zde se jedná především o doručování písemností do jiných míst v ČR, kde není zřejmé, zda se jedná o adresu ohlašovny nebo o skutečnou adresu trvalého pobytu. Toto působí jak správním orgánům, tak soudům a úřadům velké problémy s doručováním písemností.

7. Přinesla novela správního řádu v roce 2009 nějaké pozitiva při doručování?

Z mé praxe bych uvedl, že v případě účastníků řízení přinesla jak pro správní orgány, tak pro účastníka řízení určité zjednodušení vzájemné komunikace. Byla zde dána možnost účastníků řízení, aby ve správním řízení

uvedl adresu, na kterou mu správní orgán bude doručovat písemnosti. Zde je zcela na účastníkovi řízení, jakou adresu uvede. Tato adresa nemusí být shodná s jeho trvalým pobytem a také nemusí být shodná s jeho faktickým pobytem. Je pak na účastníkovi řízení, jakým způsobem bude na takto zvolené adrese přebírat doručované písemnosti. Tuto adresu správní orgán nijak nezkoumá a měl by účastníka řízení upozornit, že mu nadále bude písemnosti doručovat pouze na tuto zvolenou adresu.

8. Přinesla novela správního řádu v roce 2009 nějaké negativa při doručování?

Tato úprava znamená, že osobám, jimž byl zrušen trvalý pobyt a jež jsou přihlášeny na adrese obecního úřadu, správní orgán v mnoha případech nemůže písemnost doručit, pokud tyto osoby nezná z dřívější úřední činnosti. Pokud jim tedy písemnost nedoručí, znamená to, že osoby mohou páchat přestupky nadále, protože jsou díky tomuto formálnímu nedostatku nepostižitelní.

Příloha II.: Přestupky mladistvých ze Středočeského kraje za rok 2009¹¹⁷

IV. Klienti řešení kurátorem pro mládež						
	Číslo řádku	Celkem	z toho			
			děti	z toho dívek	mladistvých	z toho dívek
a	b	1	2	3	4	5
Trestná činnost	81	1168	425	83	743	71
Přestupky	82	512	x	x	512	107
Výchovné problémy	83	2032	926	317	1106	378
Dohledy	84	154	70	29	84	27
Uložená výchovná opatření mladistvým	84a	90	x	x	90	9
Opatření uložená dětem mladším 15 let	84b	67	67	11	x	x
Návrh na předběžné opatření	85	40	15	6	25	7
Návrh na ústavní výchovu	86	59	28	9	31	4
Návrh na ochrannou výchovu	87	6	1	0	5	0

¹¹⁷ Interní materiály Oddělení sociálně-právní ochrany dětí Krajského úřadu Středočeského kraje (Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za rok 2009, s. 2.).

Příloha III.: Přestupky mladistvých ze Středočeského kraje za rok 2010¹¹⁸

IV. Klienti řešení kurátorem pro mládež						
	Číslo řádku	Celkem	z toho			
			děti	z toho dívek	mladistvých	z toho dívek
a	b	1	2	3	4	5
Trestná činnost	81	851	365	85	486	56
Přestupky	82	639	x	x	639	109
Výchovné problémy	83	2178	992	341	1186	376
Dohledy	84	204	98	28	106	38
Uložená výchovná opatření mladistvým	84a	56	x	x	56	11
Opatření uložená dětem mladším 15 let	84b	81	81	10	x	x
Návrh na předběžné opatření	85	54	26	11	28	12
Návrh na ústavní výchovu	86	60	32	7	28	9
Návrh na ochrannou výchovu	87	6	1	0	5	32

¹¹⁸ Interní materiály Oddělení sociálně-právní ochrany dětí Krajského úřadu Středočeského kraje (Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za rok 2010, s. 3.).

Příloha IV.: Přestupky mladistvých ze Středočeského kraje za rok 2011¹¹⁹

IV. Klienti řešení kurátorem pro mládež						
	Číslo řádku	Celkem	z toho			
			děti	z toho dívek	mladistvých	z toho dívek
a	b	1	2	3	4	5
Trestná činnost	81	849	407	67	442	48
Přestupky	82	612	x	x	612	115
Výchovné problémy	83	2185	977	332	1208	415
Dohledy	84	207	102	35	105	38
Uložená výchovná opatření mladistvým	84a	56	x	x	56	11
Opatření uložená dětem mladším 14 let	84b	93	93	9	5	3
Návrh na předběžné opatření	85	42	15	6	27	10
Návrh na ústavní výchovu	86	62	24	11	38	16
Návrh na ochrannou výchovu	87	1	1	0	0	0

¹¹⁹ Interní materiály Oddělení sociálně-právní ochrany dětí Krajského úřadu Středočeského kraje (Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za rok 2011, s. 3.).